

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 11. IX aastakäik

1. juunil 1934

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	1.50
Välismaale . . .	5.00
Poolaastas . . .	3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
Igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . .	kr. 30.00
1/2 " . . .	16.50
1/4 " . . .	10.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Kas on piimatalituste võrgu korraldamine dekreediga otstarbekohane? Kesk-, väike- ja käsitööstuse osatähtsus kasvab. Muudatusi äri-, tulu- ja kapitalimaksu seadustes. Tööstuslike ettevõtete läbimõõli (läbikäigu) või brutto töötasu keskmiste kasuprotsentide klassifikatsioonil tabel 1934. ja 1935. maksuaasta kohta. Kaubandus-tööstuskoja 1933. a. tegevuse ülevaade. Statistilisi andmeid Kaubandus-tööstuskoja jooksul aastast 1933. a. Äride register. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Toiduainete turg. Vällibörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel

Kas on piimatalituste võrgu korraldamine dekreediga otstarbekohane?

Kaubandus-tööstuskoda ei poolda dekreeidi maksmapanemist.

Ka piimatalituste võrgu korraldamise seadus tuleks kaotada.

Jälgides meie piimaasjanduse arengut viimase 10 aasta jooksul torkab teravalt silma, et ühistegeliste piimatalituste võrk on alatiselt kasvanud, kuna erapiimatalituste arv on aast-aastalt kahanenud. Selle nähtuse põhjuseks on kahtlemata asjaolu, et valitsuse asutused on piimatööstuse võrgu arendamisel õhutanud piimatalituste asutamist ühistegelisel alusel, kuna erapiimatalituste huve ei ole peetud silmas. Neil aastail, kui erapiimatöösturid pidid maksma oma ettevõttesse investeeritud kapitalilt väga kõrgeid protsente (kuni 22%), anti valitsuse poolt ühistegeliste piimatalituste asutajale soodsail tingimustel pikaajalist odavaprotsendilist laenu. Kui ühistegelised piimatalitused ei suutnud ka oma odavaprotsendiliste laenude protsente tasuda, siis vähendati nende võlaprotsenti 1%-le.

Erapiimatöösturid on pidanud alati maksma

kõrgeid ärimakse, kuna ühistegelised piimatööstused on kas täiesti maksuvabad või maksavad, võrreldes erapiimatööstustega, minimaalseid makse. Kuni 1926. aastani arvati erapiimatööstuste üldisest läbikäigust 12% maksualuseks kasuks, olgugi et põllutööstusministeeriumi andmeil samal ajal piimatalituste keskmine kasu ei tõusnud üle 2,4% läbikäigust. Viimasel ajal on põllutööstusministeerium varustanud ühispiimatalituse odava kütta-ainega, Kaubandus-tööstuskoja katsed seda soodustust saada ka erapiimatööstusele ei annud põllutööstusministeeriumis tagajärgi. Koja ja erapiimatöösturite katsed nõutada ka erapiimatööstusele kas või osaliseltki neid soodustusi, mis piimatööstuse arendamiseks on tarviliseks tunnustatud ühispiimatalitustele, on seni nurjunud. Koja ja erapiimatöösturite esindajaid ei ole 1926. aastast saadik kutsutud ühelele nõupidamisele või koosolekule, kus piimatööstuse küsimused on olnud päevakorras. Kui maksude valitsus ei oleks Kaubandus-tööstuskoja ettepanekul 1926. aastast

alates vähendanud erapiimatööstuse keskmisi puhaskasu norme, siis oleksid ka need vähesed erapiimatööstused, mis praegu veel tegutsemas, läinud hingusele.

Soodustuste andmisel on ametiasutused, kelle ülesandeks on piimatööstuse arendamine ja edendamise, alati teinud kindlat vahet era- ja ühispiimatööstuste vahel, vaatamata sellele, et just meie erapiimatööstus on olnud nurgakivi meie piimatööstusele. Veel tänapäevgi, kus ühekülgse ühispiimatööstuste soodustamise tõttu erapiimatööstuse tegutsemine on tehtud ääretult raskeks, just eriti erapiimatööstuse algatusel on pandud alus uute piimasaaduste, nagu kaseiini, piimapulbri ja kondenseeritud piima, valmistamisele ja eksporteerimisele.

Mitmesuguste piimasaaduste, nagu juustu, hapupresskoore ja kohupiima, valmistamine on säilinud endisest ajast eriti just erapiimatööstustes, kuna ühispiimatööstustes valmistatakse peaaesjalikult ainult võid, mille eest maksetakse preemiaid.

See ühekülgne ja ülemäärane ühispiimatööstuste soodustamine on annud õige halbu tagajärgi. Ebaterve võistluse tõttu, mis on tekkinud sellest, et antud laenu ja soodustuste abil kunstlikult kasvav ühispiimatööstuste võrk ülemääraselt suureks, on meil hävinud erapiimatööstus. Samuti on ebaterve võistlus saanud saatuslikuks isegi soodustuste saajaile-ühispiimatööstustele enestele. Nüüd peame otsima abinõusid, kuidas hoida ära suurte võlgadega koormatud ühispiimatööstuste kokkuvarisemist, peame seadusandlikul teel piimatööstuste asutamist pidurdama, peame püüdma nende tegevust seadusandlikul teel reguleerida ja tervendada. Kui soodustuste andmisel seni on tehtud kindlat vahet era- ja ühistegeliste piimatööstuste vahel, siis tuleks kindlasti teha vahet ka tegevust kitsendavate eeskirjade maksmapaneku korral.

Dekreedi eelnõus ettenähtud eeskirjade maksmapanek ei suuda koja arvates tervendada meie piimaasjandust ega tule kasuks meie erapiimatööstusele. Kui aga ühistegeliste keskasutuste arvates kavatsatud eeskirjade maksmapanek on paratamata tarviline ühispiimatööstuste saneerimiseks, siis ei vaidle Kaubandus-tööstuskoda dekreeidi maksmapaneku vastu selle reservatsiooniga, et dekreeidi kitsendavaid eeskirju ei laendataks erapiimatööstuse peale.

Kui võrrelda piimatööstuste võrgu korraldamise dekreeidi eelnõu 1931. aastal maksmapandud piimatööstuste võrgu korraldamise seadusega, siis näeme, et dekreeidi eelnõu sisu suuremalt osalt

langeb kokku nimetatud seaduse sisuga. Olulise muudatuse tooks vaid dekreeidi eelnõu § 4 maksmapanek.

Dekreedi eelnõu tuumaks on §§ 3 ja 4, seejärel peatume siin vaid nende kahe paragraafi juures.

Eelnõu § 3 põhjal on keeldud ilma põllutööstusministeeriumi loata: 1) avada uusi piimatööstusi, koorejaamu ja piimavastuvõtupunkte, 2) viia üle olemasolevaid piimatööstusi, koorejaamu ja piimavastuvõtupunkte uutesse ruumidesse, vaatamata seniste ja uute ruumide või asukoha vahekaugusele, 3) piimatööstusi, koorejaamu ja piimavastuvõtupunkte võõrandada. Ainult omaniku surma puhul võivad need üle minna ilma vastava loata senise omaniku seaduslikele pärijatele, 4) laiendada ettevõtteid, 5) alustada uuesti tegevust neis ettevõtetes, kus vahetpidamatult üle nelja kuu ei ole olnud piima ega koore vastuvõtmist.

Uute piimatööstuste ja koorejaamade asutamise ärahoidmiseks ei ole koja arvates tarvis panna maksma dekreeidi eelnõu § 3-s ettenähtud kitsendusi, jatkaks juba sellest, kui ühistööstustele piimatööstuste ja koorejaamade avamiseks edaspidi suletakse krediidivõimalused. Peaks mõni ühisus aga oma kapitaliga asutama uusi piimatööstusi või koorejaamu, missuguste ellukutsumist põllutööstusministeerium ei saa pidada ära senised soodustused. Suudab aga uuesti asutatud ettevõtte ilma soodustusteta olla elujõuline, siis on sellase ettevõtte asutamine piimaasjanduse arendamise seisukohalt olnud põhjendatud ja tervitatav ning selle asutamise takistamiseks puudub vajadus. Mis aga puutub uute erapiimatööstuste asutamisse, siis ei ole praeguse ebasoodsa olukorra juures küll vaja karta, et leiduks ettevõtjaid, kes riskeeriksid oma raha mahutada piimatööstustesse, ja selle ärahoidmiseks dekreeidi maksma panna ei oleks tarvis.

Koguni vastuvõtmatu on Kaubandus-tööstuskoda seisukohalt dekreeidi eelnõu § 3 p. 3, mille põhjal on keeldud ettevõtete võõrandamine ilma vastava loata. See määrus muudab piimatööstuse omaniku kallihinnalised masinad ja sisseseade väärtusetuks vanaks rauaks, mil ei ole enam masinade turuhinda misugusel korral, kui piimatööstuse omanik peab ühel või teisel põhjusel oma senise tegevuse piimatööstuse alal lõpetama ja ettevõtte võõrandamiseks luba ei saa.

Olulise muudatuse tooks dekreeidi eelnõu § 4 maksmapanek, mille põhjal kavatsetakse ebaterve võistluse ärahoidmiseks piimatööstuste vahel

jagada Eesti vabariigi territoorium tegevuspiirkondadeks piimatallituste vahel ja keelda piimatallitustel teise piimatallituse tegevuspiirkonnast osta piima. On raske oletada, et oleks võimalik tegevuspiirkondade jagamist piimatallituste võimele vastavalt õiglaselt läbi viia. Pealegi tuleks tegevuspiirkondade piire sagedasti muuta, selle järele, kuidas ühes või teises rajoonis kahaneb või kasvab piimakarja hulk. Senine suhtumine erapiimatööstusele ei anna suuri lootusi selleks, et tegevuspiirkondade jagamise juures erapiimatöösturite huve samal määral peetaks silmas kui ühispiimatallituste omi.

Dekreedi § 4 maksmapanek muudaks piimatallitused neile määratud tegevuspiirkonnas monopolistideks, missugune asjaolu ei mõju tervendavalt meie piimaasjandusele ja selleks kaasa ei aita, et põllumees saaks piima eest kõrgemat hinda. § 4 maksmapanek võiks ainult teataval määral selleks aidata kaasa, et raskustesse sattunud piimatallituste kokkuvarisemist hoida ära

või lükata edasi. Piimatallitused peaksid alatiselt jälgima, kas teatav piimatooja ei ole teise piimatallituse tegevuspiirkonnast või kas ta ei too müüjale piima, mis on pärit teisest tegevuspiirkonnast, kuna vastutus teisest piimatallitusrajoonist piima vastuvõtmise eest langeb ainult piima ostjale, mitte aga piima müüjale.

Arvesse võttes ülal ettetoodud ja palju muid asjaolusid, missuguste ettetoomine viiks liig kaugemale, ei saa Kaubandus-tööstuskoda pidada soovitavaks piimatallituste võrgu korraldamise dekreedid maksmapanemist, vaid arvab, et ka piimatallituste võrgu korraldamise seadus tuleks kaotada. Neid eesmärke, mida dekreedid maksmapanemisega tahetakse saavutada, võiks koja arvestes saavutada piimatallituste otstarbekohase krediidipoliitikaga ja põllutööstusteeringumi eeskirjade kaudu. Neid piimatallitusi aga, kes tõrguvad põllutööstusteeringumi eeskirju täitmast, tuleks kutsuda korrale neile antud soodustuste annuleerimisega.

Kesk-, väike- ja käsitööstuse osatähtsus kasvab.

Abinõusid töötaolu kõrvaldamiseks.

Hiljuti korraldas „Tallinna Metallitööstur-Meistrite Ühing“ Kaubandus-tööstuskoda ruunides oma järjekordse referaatõhtu, kus tööstur hr. G. V i l l e m s esines referaadiga ainel „Töötaolu kõrvaldamise võimalusist Eestis“.

Käsitelles küsimust üsna põhjalikult kõneleja liigitas kogu meie kodumaa tööstuse kolme ossa: 1) eksportitööstus, 2) impordi katteks tegutsevad tööstusettevõtted ja 3) remontitööstus.

Vaadeldes neid üksikuid tööstusliike referent leidis, et esimesse liiki kuuluvad peamiselt suurtööstused, teise ja kolmandasse aga kesk-, väike- ja käsitööstused, valmistades ning remonteerides suurel määral artikleid, mis seni peagu eranditult importeeriti välismaalt, saavutades seega seniste välismaa ostude ärajäämise arvel suurt välisvaluuta kokkuhoidu.

Siinjuures referent käsiteli „Tallinna Metallitööstur-Meistrite Ühingu“ poolt kesk-, väike- ja käsitööstuste kohta korraldatud ankeedi andmeid. Keskmised andmed 100 ankeetlehe peale vastanud tööstusettevõtte kohta näitavad nende tegutsemise erialal järgmist:

Patendi järk	Uute saaduste valmist. alal	Remontide alal	Kokku
7	9	1	10
8	26	9	35
Patendita	37	18	55
	72	28	100.—

Siit nähtub, et ca 72% kesk-, väike- ja käsitööstusist töötab impordi katteks, valmistades uusi artikleid, mis seni importeeriti välismaalt. Seejuures pole huvita märkida asjaolu, et neist enam kui pooled on käsitööstused.

Vaadeldes ühelt poolt suurtööstuse ja teiselt poolt kesk-, väike- ja käsitööstuse osatähtsust inimeste tööle rakendamise seisukohalt käsitlas referent Hugo Reimani poolt möödunud aasta sügisel peetud kesk-, väike- ja käsitöösturite kongressil ettetoodud andmeid:

	1922 a.	1932 a.	Vahen. suuren.
Suurtööstus .	30.877 in.	25.370 in.	— 5.507 in.
Kesk- ja väiketööstus .	3.413 „	4.820 „	+ 1.407 „
Väiketööstus .	16.654 „	11.963 „	— 4.691 „
Käsitööstus .	27.946 „	ca 28.000 „	+ 54 „

Neist andmeist nähtub, et 1932. a. töötas

suurtööstuses 25.370 inimest, kesk-, väike- ja käsitööstuses aga 44.783 nimest. Sel alusel väitis referent, et kesk-, väike- ja käsitööstus on omanud ja omab kindlasti ka edaspidi ka-vava ja ülekaaluka osatähtsuse inimeste tööle rakendamisel, võrreldes meie suurtööstusega.

Vaadeldes suurtööstuse ja kesk-, väike- ning käsitööstuse siseturule mineva toodangu protsentuaalseid vahekordi statistiliste andmete alusel, võttes seejuures arvesse, et suurtööstuse üldtoodangust vähemalt 50% on määratud eksporteerimiseks välisurgudele, jõudis referent tulemuseni, et see vahekord on 40:60. Nii ületaks kesk-, väike- ja käsitööstuse toodangu osatähtsus siseturul suurtööstuse toodangu osatähtsuse tunduvalt. Kui veel arvestada seda, et kesk-, väike- ja käsitööstuse siseturu üldtoodangust suurem osa läheb impordi katteks, siis selgub, et kesk-, väike- ja käsitööstus väärrib suuremat tähelepanu kui seda talle seni on osutatud.

Referent märkis veel, et alati, kui meil on võrreldud tööstuse osatähtsust põllumajanduse osatähtsusega, siis on seda tehtud vaid sellelt seisukohalt, kuipalju saame kummaltki eksportulu, jättes arvestamata välisvaluuta, mille säilitame impordi katteks töötava tööstuse toodanguga. Viimane asjaolu on aga kesk-, väike- ja käsitööstuse osatähtsuse määramisel otsustava tähtsusega tegur, mida ei saa jätta arvestamata.

Minnes üle küsimuse selgitamisele, mis on põhjastanud töötajate arvulist langust ajavahemikul 1922.—1932. a., leidis referent, et tööliste arvu langus suurtööstuses on seletatav ekspordi langusega, mis puutub aga tööliste arvu vähenemisse väiketööstuses, siis selle põhjused referendi arvates on sootuks teised.

Osa väiketööstusest väljalangenuist moodustab juurekasvu kesktööstuses töötajale, kuna suurem osa neist kokkutõmbumiste tagajärjel töötab patendita ja registreerimata, olles langedud käsitöölise ridadesse.

Peamiseks põhjuseks väiketööstuse hulkluku kokkutõmbumiseks 10-aastaselt ajavahemikul on referendi arvates meie maksustamise süsteem, mille juures tööstuse omanik kunagi ei või ette kalkuleerida, kui suur maksukoorem talle määratakse. Vaid üht võib ta juba ette teada, s. o., et tema poolt esitatud deklaratsiooni ei arvestata, olgugi see õiglaselt koostatud. Säärase olukorra juures aga surmataks iga algatus juba selle algeos.

Teiseks suuremaks takistuseks kesk-, väike- ja käsitööstuse arengus loeb referent liiaks keerukat asjaajamist. Näitena toodi ette ettevõtja kohustused:

1) üht või kaht töölist palgates:
a) patent lunastada, b) haigekassa, c) teadaanne maksuametile;

2) kolme töölist palgates:
a) patent, b) haigekassa, c) teadaanne maksuametile, d) teadaanne tööinspektorile;

3) nelja töölist palgates:
a) patent, b) haigekassa, c) teadaanne maksuametile, d) teadaanne tööinspektorile, e) tööliste kindlustusselts.

Nagu sellest nähtub, suureneb paberlik asjaajamine peagu iga tööliste juurevõtmisega. Et aga eraldi isikut palgata, kes paberliku kantseleitöö ära teeks, selleks ei jatku kesk-, väike- ja käsitöösturi sisseulekust.

Kokkuvõetult referent leidis, et kesk-, väike- ja käsitööstus omab suurema osatähtsuse kui suurtööstus, arvestades kesk-, väike- ja käsitööstustes tööd leidvate isikute hulka ja seda, et kesk-, väike- ja käsitööstuse toodang eriti impordi katteks lõõtamise tõttu on kaugelt suurem kui suurtööstuse oma. Seda arvestades valitsusvõimud peaksid senisest rohkem tähelepanu pöörama kesk-, väike- ja käsitööstusele, leides võimalusi maksustamise süsteemi ümberkorraldamiseks selles mõttes, et kesk-, väike- ja käsitööstus võiksid oma makse juba aasta-kalkulatsioonise võtta sisse, teiseks, et leitaks võimalusi senise 1—4 töölisega töötamisel ettevõtjal lasuva paberiuputuse vähendamiseks, milline nii väike- kui ka suurtööstusel on täiesti ühtlane, kuna aga lõõtamise tingimused täiesti erinevad.

Kui ülaltähendatud, s. o. maksustamise ja asjaajamise, lihtsustamine on viidud läbi, seega eraalgatust pidurdavad asjaolud kõrvaldatud, siis poleks kahtlust, et kesk- ja väiketööstuse aladel tööd leiaks rohkem inimjõude kui seni ja kui veel siinjuures võtta arvesse neil aladel võrdlemisi suurt ettevõtjate arvu, siis ka juurevõetavate tööliste arv aitaks paljugi kaasa meie töötaolu küsimuse lahendamisele.

Kesk-, väike- ja käsitööstuste algatust ja edu ei pidurda mitte turu puudus, vaid meie maksusüsteemi puudused ja asjaajamise keerukus.

Referaadi lõppedes kooslijad läbirääkimistel rõhutasid omakord juba referendi poolt esitatud mõtteid, kusjuures eriti kriipsutati alla maksustamise ebakorrapärasust ja mitteamvestamist esitatud deklaratsioonidega.

Koosoleku lõppedes tehti juhatusle ülesandeks vastavate võimude poole pöörduda palvega leida võimalusi kesk-, väike- ja käsitööstuse arengut pidurdavate asjaolude kõrvaldamiseks, sel teel võimalusi luues töötaolu osaliseks pehendamiseks.

Muudatusi äri-, tulu- ja kapitalimaksu seadustes.

16. mail s. a. kirjutas hr. riigivanem alla reale muudatusile meie seniseis maksuseadusis ja vabariigi valitsus võttis need otsused tähtmisele. Tähtsamad neist muudatusist oleksid:

1) Alates 1934. a. vabastatakse tulumaksust kõik kodanikud, kelle maksumus on alla 5 krooni.

2) Kodanikele, kelle aasta tulu ei ületa 1500 krooni, lubatakse maha arvata tulust 300 kr. (maal 200 kr.) iga töötu lapse peale, kes on üle 20 aasta vana ja kui ta ei tööta vanemate toetus- toovas majapidamises.

3) Kapitalimaks aktsiaseltsidele ja osähi- susele alandatakse 1%-lt 0,4%.

4) Aktsiaseltside ja osähihüside tulumaksu ülemäär viiakse alla 25%-lt 20%-le.

5) Tulumaksust vabastatakse intressid, mis isikud, kel pole Eestis asukohta, saavad siinsetele aktsiaseltsidele või osähihüsidele laenu- tud summadelt.

6) Maiusainete maks kaotatakse alates 1. juulist s. a.

7) Raamatukauplustele lubatakse, alates 1. jaanuarist 1934. a., välismaalt sisse tuua raama- tuid II järgu äritunnistusega.

8) III järgu äritunnistusega kauplustele lu- batakse kaubelda alkoholiliste jookidega.

9) Veoettevõtetele, kes peavad jõuvankreid üldtarvituseks (omnibused), võimaldatakse amortiseerida jõuvankreid kuni 20%-ni aastas. Seda- sama lubatakse ka laevadel — purje ja takelaaži kohta.

10) Protsendid, mis võieksporöörid maksavad piimatalitustele, vabastatakse erimaksust.

Edasi on ette nähtud järgmised maksukör- gendused:

1) Kapitalimaksu veneaegseilt (suur-) ette- võtteilt hakatakse alates 1934. a. võtma mitte ve- neaegse, vaid eestiaegse kapitali pealt.

2) Kaotatakse aktsiaseltside soodustus, mil- le järgi nad ei maksnud lisaärimaksu, kui nende kasu oli alla 3%, ja tulumaksu, kui nende kasu oli alla 5% põhikapitalist.

3) Kaotatakse kooperatiivkaupluste eriso- odustus maksu alal, mille tõttu tarvitajate ühisus- ed, mille osakapital ei ületa 5000 krooni, olid vabad ärimaksust. Edaspidi vabastatakse tulu- maksust ainult need kooperatiivkauplused, mille aastane kogutulu ei ületa 400 krooni, s. o. sama normi, mis käib ka eraettevõtete kohta.

Põhjuseks on toodud ette asjaolu, et tarvi- tajate ühisused, võisteldes erakaubandusega, tih- tipeale ei erine millegagi eraettevõttest. Nende soodustatud seisukord maksude alal riivas juba ammu erakaupmeeskonna õiglustunnet.

4) Ärimaksu alla võimaldatakse panna ka need omavalitsuste ja muude avalike asutuste et- tevõtted (näit. apteegid), mis tegutsevad kasu- saamise sihiga ja konkureerivad eraettevõtete- ga.

5) 10% võrra tõstetakse tulumaksu 1934. aastast alates vallalistele, kes üle 30 aasta va- nad ja kel ei ole pidada ülal lähemaid omakseid.

6) Rahakapitalide tuludelt võetav maks tõs- tetakse alaliselt 10% peale ja juhtumil, kui tu- lusaaja ei maksa tulumaksu, — 15% peale.

Nii on lühidalt tähtsamate muudatuste sisu meie maksuseadusis, millele järgneb lähemal ajal muudatusi ka pärandus- ning kinnistumaksude alal.

Tööstuslike ettevõtete läbimüügi (läbikäigu) või brutto töötasu keskmiste kasuprotsentide klassifikatsioonitabel 1934. ja 1935. maksuaasta kohta.

Majandusministrilt kinnitatud 21. aprillil 1934. a.

I. Kiuainete ümbertöötus, riiete ja rõivaste valmistamine.	Läbimüügist-labikaigust (oma materiaale ümbertöötamise)		Brutto töötasust (võraste materiaale ümbertöötamise)	
	1934.	1935.	1934.	1935.
1. Linapuhastamise tööstus	5	12		
2. Kõie- ja nõõrivabrikud	9	—		
3. Niidivabrikud	15	—		
4. Võrgukudumisvabrikud	8	—		
5. Villakraasimis- ja ketramisvabri- kud (kõik liigid)	8	20		
6. Kangaste vanutamis- ja uhtumis- töökojad (kõik liigid)	8	20		

	Labimüügist-laokai- gust (oma materjaa- lde ümbertöötamisel)	Brutto tootlus (tooraste materja- lde ümbertöötamisel)		Labimüügist-laokai- gust (oma materjaa- lde ümbertöötamisel)	Brutto tootlus (tooraste materja- lde ümbertöötamisel)
7. Puuvillaketramis- ja -kudumis- vabrikud ning kalevivabrikud	10	—	33. Tapamaja-külmutus	14	—
8. Kunstvillavabrikud	7	—	34. Vorstivabrikud ja sinkide suitse- tamine	11	—
9. Kudumistöökodjad:			35. Soolikate puhastamine	13	—
a) suka- ja kampsunikudumine	7	15	36. Sinepivalmistamise töökodjad	12	—
b) kangakudumine	8	18	37. Süldikeedu-köögid	12	—
c) kunstsiidi kudumistöökodjad	11	—	38. Jahuveskid:		
d) ühes kraasimise ja ketramisega	9	15	a) valtsidega	2	20
10. Linaketramisvabrikud	7	10	b) valtsideta	2	12
11. Juurelõikamistöökodjad (lõiked)	15	—	39. Kala- ja lihasoolamine ja konser- vide valmistamine	9	—
12. Rätsepatöökodjad:			40. Kalapüügi-ettevõtted	8	—
a) meeste rõivaste valmistamine eratellijaile	10	13	41. Vähipüügi-ettevõtted	22	—
b) meeste rõivaste valmistamine magasinidele	—	10	42. Kalasuitsetamisärid	10	—
c) naiste rõivaste valmistamine eratellijaile	12	15	43. Kunstmineraalvee, limonaadi, puu- vilja, marjavee ja -keediste val- mistamine, samuti ka aiavilja kui- vatamine ja maitseainete tööstus	10	—
d) naiste rõivaste valmistamine magasinidele	—	12			
13. Peakatete töökodjad:			III. Puu ümbertöötused ja mööblitööstus.		
a) meeste peakatete töökodjad	15	18	44. Saeveskid	6	18
b) naiste kübarate töökodjad	16	20	45. Tuli tikuvarte ja saapatikkude töö- kodjad	10	—
14. Mehhaaniline pilupaelatööstus	15	—	16. Saapaliistude tööstus	8	—
15. Väljaõblemise käsitööstus	9	12	47. Puupapi-, kartongi- ja paberivab- rikud	11	—
16. Kaelasidemete tööstus	20	—	48. Katusepapi tööstus	9	—
17. Puldani kinnaste tööstus	10	—	49. Pappkarpide tööstus	8	—
18. Õliridete tööstus	5	—	50. Paberikottide ja kirjaümbrike tööstus	8	—
19. Korsetitööstus	20	—	51. Korvitöökodjad	11	—
20. Pesuvabrikud (pesuõblemine)	8	—	52. Tündersepa-töökodjad	11	—
II. Söögiainete valmista- mine ja ümbertööstus.			53. Tisleri (puusepa) töökodjad:		
21. Leivaküpsetamisärid:			a) mehhaanilised	8	—
a) käsitsi või ainult sõtkumismasi- natega	3	—	b) käsitsi	6	—
b) masinate abil	5	—	c) mehhaaniline kastitööstus	10	—
22. Makaronivabrikud	8	—	54. Puusärkide (surnukirstude) ja matmistarvete töökodjad	15	—
23. Biskviiditööstus	10	—	55. Puu-, luu- ja sarvetreiala töökodjad	10	—
24. Kondiitritööstus	15	—	56. Parketivabrikud ja töökodjad ning parketi asetamine	10	—
25. Pagariäri (saia ja naelasaia küp- setamine, kringlitööstus)	7	—	57. Vineerivabrikud	12	—
26. Suhkru-, siirupi- ja äädikatööstus	10	—	58. Mööbli-, polsterdamise-, karva- madratsite ja tapetseerimistöök- kodjad	9	15
27. Suhkrujäätisetööstus	15	—	59. Sõiduriistade ja rattasepa töö- kodjad	8	—
28. Meevõitööstus	10	—	60. Klaveri- ja muusikariistade vabri- kud ja töökodjad	9	—
29. Kompveki- ja šokolaadivabrikud	12	—			
30. Piimasaaduste ja kuivatatud pii- ma valmistamine	2	—			
31. Taimevõitööstus	5	—			
32. Siguri ja linnaste valmistamine, kohvi- ja kunstteevabrikud	10	—			

	Labimugust-labika- gust (oma materjaa- rde ümbertöötamise)	Brutto tootlus (võraste materjaa- rde ümbertöötamise)		Labimugust-labika- gust (oma materjaa- rde ümbertöötamise)	Brutto tootlus (võraste materjaa- rde ümbertöötamise)
61. Metsaraiumine:			89. Metallpürgade tööstus	10	—
a) müügiks	8	—	90. Tinast mänguasjade tööstus	12	—
b) oma saeveskite jaoks	7	—	91. Tinaplombide tööstus	10	—
			92. Elektripatareide tööstus	13	—
IV. Nahatööstus.			VI. Mineraalide ümbertöö- tus, maapinnasaaduste töös- tused ja savi- ning klaas- asjade valmistamine.		
62. Nahkade soolamine	9	—	93. Kivimurrud (ka eksporteerimi- seks)	6	—
63. Nahaparkimistöökodad ja naha- vabrikud	8	13	94. Kiviraiumis- ja -lihvimistöoko- jad	10	—
64. Kingsepatöökodad:			95. Lubjapõletamisvabrikud	8	—
a) eratellijaile	9	12	96. Veski kivide, veskisisseseadete ja luiskude tööstus	9	—
b) magasinidele	7	8	97. Tsemendi- ja kipsivabrikud	10	—
c) mehhaaniline parandus	16	—	98. Raudbetoonalade valmistamine	5	—
65. Saapavabrikud	15	—	99. Tsemendi-, tsement-asbest- ja be- toonasjade töökodad	9	—
66. Saapapealsete töökodad	10	—	100. Savitööstused:		
67. a) Sadulsepa ja hobuseriistade töökodad	6	—	a) telliskivivabrikud	7	—
b) Peen-nahkasjade töökodad	10	—	b) saviriistade (savinõude) ja ah- jupottide valmistamine	10	—
68. Karusnahatööstus (karusnahad)	15	—	c) šamottkivitööstused	11	—
69. Nahkkinnaste tööstus	13	—	101. Potisepatööd ehitustel	12	16
			102. Peeglitöökodad	11	—
V. Metallide ümbertöötus ja igasuguste metallasjade valmistamine.			103. Klaasivabrikud	5	—
70. Masinaehituse tehased ja malmi- valamise töökodad	6	—	104. Klaasisepatöökodad ja pärlitööstus	12	—
71. Vaskkatelde tehased ja vasevala- mise töökodad	8	—	105. Silikaatkivivabrikud	8	—
72. Plekk-karpide vabrikud	8	—	106. Põlevkivi saamine	8	—
73. Kuld- ja hõbeasjade töökodad:			107. Turbatööstus	1	—
a) eratellijaile	15	18			
b) magasinidele	9	12	VII. Ettevõtted, mis keemia- ollusi ümber töötavad ja nendega töötavad.		
74. Mehhaanikatöökodad	9	—	108. Värv-, õlivärvi- ja lakivabrikud	10	—
75. Kellaseppade töökodad	15	—	109. Tärklisevabrikud ja -töökodad	11	—
76. Optika-mehhaanikatöökodad	12	—	110. Seebivabrikud (pesuseep ja tua- lettseep)	6	—
77. Elektrotehnika ettevõtted ja raa- dio installatsioon	13	—	111. Küünlavabrikud ja -töökodad	6	—
78. Elektri jaamad	15	—	112. Tindi- ja keemiavabrikud	10	—
79. Autobiilide tarbeasjade tööko- jad ja autokumvide parandus	10	—	113. Keemia-, tehnika- ja rohuteaduse laboratooriumid	12	—
80. Tsinkograafia	9	—	114. Tõrva- ja tärpentiinivabrikud	7	—
81. Jalgrataste töökodad	9	—	115. Vankrimäärdevabrikud, saapakree- mi- ja viksitöökodad	10	—
82. Viiliraiumistöökodad	9	—	116. Nafta ümbertöötamise tööstus	10	—
83. Naelavabrikud	7	—	117. Värvimisvabrikud ja -töökodad	9	15
84. Sepikodad	7	—			
85. Luku- ja puusepatöökodad, sõidu- ja põllutööriistade ning raudsepa- töökodad	8	—			
86. Raudvoodite töökodad	9	—			
87. Kaalude töökodad	8	—			
88. Plekisepa ja plekknõude töökodad	9	12			

	Laenuugist-labkaigust (oma materjale ümbertöötamisel)	Brutto tootlust (õõraste materjale ümbertöötamisel)	Laenuugist-labkaigust (oma materjale ümbertöötamisel)	Brutto tootlust (õõraste materjale ümbertöötamisel)
VIII. Vabrikud, mis maksavad aktsiisimaksu.				
118. Õlle- ja mõduvabrikud	18	—		
119. Piiritusvabrikud	15	—		
120. Piirituse puhastamise tehased:				
a) riigipiirituse puhastamisel	—	18		
b) erapiirituse puhastamisel	—	8		
121. Paberossikestade vabrikud	11	—		
122. Paberossikestade ja kartongivabrikud	11	—		
123. Tubakavabrikud	6	—		
124. Veinitehased	10	—		
125. Napsi- ja likööri vabrikud	10	—		
126. Pärmivabrikud	12	—		
IX. Ehituse- ja tööartellide ettevõtted.				
127. Ehitustööd	5	10		
128. Tööartellid ja artellid:				
a) vastutusega	—	25		
b) vastutuseteta	—	40		
129. Laevatehased, kus tehakse ka mitterspetsiaal töid ning paatide ja väikelaevade (jahtide) ehitustöökojad	9	—		
130. Vagunivabrikud	10	—		
131. Katusekatmise töökojad	9	12		
132. Laevatäitmise ettevõtted	—	20		
133. Veevärgi töökojad ja ettevõtted	9	—		
X. Veo- ja puhastamisettevõtted ja jäätiste kasutamise tööstused.				
134. Vooriärid:				
a) autoga	12	—		
b) hobustega	9	—		
135. Veo- ja sõiduvorimeeste ärid	9	—		
136. Auto-omnibuste liinid	10	—		
137. Sõiduautode ekspluateerimine	8	—		
138. Postijaamad	8	—		
139. Pesupesemisärid:				
a) käsitsi			13	—
b) auruga			15	—
c) riiete ja peakatete puhastamine ja pressimine			15	—
140. Assenisatsiooni ettevõtted			10	—
141. Korstnapühkimisarid			18	—
142. Puuvillajätiste kasutamise vabrikud			10	—
143. Vilditööstus			9	—
144. Pudretehased ja kunstpõlluramutehased			10	—
145. Liimitööstus			5	—
XI. Ettevõtted, mis ei kuulu ülaltähendatud gruppidesse.				
146. Mämi- ja kuuscseemnete saamise ettevõtted			10	—
147. Õlikoogiveskid ja õlivabrikud			9	—
148. Trükikojad			7	—
149. Litograafiad ja etikettide töökojad			12	—
150. Lille- ja puuviljakasvatus (koos või eraldi)			10	—
151. Vihmavarjude tööstus			15	—
152. Kummist vihmamantlite tööstus			10	—
153. Juuksetööstused			18	—
154. Kammitöökojad			11	—
155. Harjasepa-töökojad			10	—
156. Raamatuköitmise-töökojad			7	—
157. Laskemoona ja lõhkeainete töökojad			12	—
158. Kookosnöopide ja kunstnöopide tööstus			9	—
159. Päevapilditöökojad			15	—
160. Maalritöökojad			9	12
161. Hambatehnikute töökojad			20	25
162. Korgivabrikud			9	—
163. Kunstlillede tööstus			11	—
164. Pildiraamitööstus			8	—
165. Muud mittenimetatud ettevõtted			12	18

Kaubandus-tööstuskoja 1933. a. tegevuse ülevaade.

SISSEJUHATUSEKS.

1933. aastal maailma majanduslikus olukorras ei tekkinud mingisugust pööret paremusele. Kuigi mõnes riigis tulid ilmsiks üksikud tööstus-

toodangu elavnemise nähtused, millest loodeti juha üldist paranemist, si's järgnes aga peagi pettumus, kuna need tõusnähtused olid väga lühi-

kese kestusega ning möödusid kiiresti. Need tõunahtused üksikuis riikides olid tekkinud eraldumiseks püstitatud tõkkeabinõude tarvitusele võtmise tagajärjel, mis ei anna põhjust konstateerida paranemist kriisi lähenemise mõttes rahvusvahelises ulatuses. Rahvusvahelises kaubanduses kriis süvenes veelgi tollimäärade kõrgendamise ning sisseveokeeldude maksmapanemise tagajärjel ja endised kokkulepete alused riikide vahel, millele tugenes rahvaste vaheline läbikäimine ja kaubandus, on annud aset tugevaile eraldumispuudeile ja korraldusile.

Mingisugust pööret paremuse poole ei suutnud tuua ka läinud aastal Londonis peetud maailma riikide vaheline (ametlik) majanduskonverents, olgugi et enne selle kokkuastumist konverentsilt loodeti nii mõndki parandust. Riikide puüded ja jõupingutused maailma majandusliku olukorra parandamiseks nurjusid ka Londoni konverentsil.

Eesti majanduslik olukord on täiel määral sõltuv maailmamajanduse seisukorrast ja muutuvaist maailmaturu tingimustest, eriti aga seal maksuvusele pääsvaist põhimõttest ning korraldustest. Meie eksportmajandus oleneb otseselt nende maade sisseveokitsendustest, kellega oleme tihedalt seotud väliskaubanduslike sidemetega.

1933. aasta jooksul omandasid teatavasti suurema tähtsuse maailmaturul need riigid, kes oma valuuta kullaaluselt ära viisid. Selle tulemuseks oli meie väljaveokaupade hindade tunduvalt langus, mis muutus meie eksporttööstusele ning põllumajandusele lausa kahjulikuks.

Sellest olenevalt astuti meil terve rida samme ja pandi maksma majanduspoliitilisi korraldusi, nagu ekspordi toetamine valuutamaksude arvel j. m. s. Kuid neist abinõudest ei jatkunud, et vajaliselt toetada meie ekspordi välismaale, ja paratamatult tuli asuda krooni ümberhindamisele, mis möödunud aastal oma ulatuselt osutus meil tähtsaimaks majanduspoliitiliseks sammuks.

Kuigi rahavääringu allaviimine meie majanduslikku olukorda kuigi palju ei suutnud parandada, siis vähemalt eksporttööstusele võimaldas see produtseerida kaupu, ilma et oleks tarvis tulnud oma kapitalidest lisa võtta. Igatahes kergendas see samm meie ekspordile võistlust välisturgudel ja seda peamiselt põllu- ja metsasaaduste alal.

Aasta jooksul kujunesid meile välisturud ebasoodsamaks, kuna meie tähtsamad väljaveomaad vähendasid oma sissevedu. Säärane olukord maailma majanduses ning väliskaubanduslikes suhetes pani Kaubandus-tööstuskoja peale raske ülesande võimalust mööda olla abiks va-

litsusele abinõude leidmiseks, et rasket olukorda kuidagi pehmemdada.

Allpool märgime lähemalt tähtsamad küsimused, millega Kaubandus-tööstuskojal möödunud tegevusaastal tuli tegelda ja missuguseis koda on avaldanud oma seisukohad:

MAKSUSTAMISE ALAL.

Juba aastate jooksul on koja ümber koonduvad majandusringkonnad avaldanud rahulolematust selle kohta, et meie maksustamise süsteem on üleliia keeruline, et maksukoormatis kasvab üha ja et maksude jaotus maksnike vahel pole kaugeltki õiglane. Seepärast on Kaubandus-tööstuskoda ja temas esindatud ringkonnad ikka ja ikka jälle nõudnud põhjalikku maksureformi teostamist nii, et maksustamine muutuks lihtsamaks ning maksud ise tabaksid õiglasemalt kõiki majandusringkondi.

Eriti teravalt annavad end tunda meie maksusüsteemi puudused majanduslikult raskeil aegadel, millal riigikassa seisukord sunnib valitsusvõimu otsima uusi sissetulekuallikaid, et kuidagi katta riigi väljaminekuid. Siis tuleb ette nähtusi, et äriaasta keskel pannakse ettevõtetele uued maksud ja nõutakse möödunud aja eest tagantjärele sisse, mis tekitab ärielus suuri segadusi ja ebakindluse tunnet, võttes ettevõtetele võimaluse töötada kindla ärilise kalkulatsiooni alusel.

On ju arusaadav, et põhjaliku reformi läbi viimine maksustamise alal pole teostatav lühikese aja jooksul; seda raskem on see veel kriisiaegadel, millal majanduslik elu ei saa minna oma normaalsest rada. Seepärast on meil viimaste aastate jooksul piiratud vaid üksikute maksuseaduste parandamise ja täiendamise, kuna põhjalikum maksusüsteemi muutmine on aast-aastalt ikka lükatud edasi.

Ka möödunud aruandeaastal sundis riigikassa raske seisukord majandusministeeriumi koostama üksikute maksuseaduste muutmise kavu, mis olid peamiselt sihitud selle poole, et riigi sissetulekuid maksudest suurendada. Mõnel neist kavades ei jõudnudki ametlikul Kaubandus-tööstuskotta, vaid koda informeeriti ainult nende põhijoontest. Koda oma poolt kogus andmeid nende kavatsuste teostamisest tekkivate tagajärgede kohta meie kaubandusele ning tööstusele ja esitas need vastavate seletustega valitsusasutustele. Sel puhul koda rõhutas uuesti oma kindlat seisukohta, et maksuseadused vajavad põhjalikku ümbertöötamist ja et osaliste lap-pimistega selgusetu seisukorda veelgi suurendatakse.

Üksikuist küsimusist maksustamise alal, mille kohta majandusministeeriumi poolt küsiti koja arvamist, toome alljärgneva lühikese loetelu:

Ärimaksu kohta käivate seaduste muutmise seaduse eelnõu.

Aruandeaasta alul majandusministeeriumi poolt saadeti kojale arvamise avaldamiseks seaduse eelnõu, milles on nähtud ette avalduste aruandmisele kuuluvate ettevõtete kapitalmaksu andamisse 1% pealt 0,4 protsendile. Edasi oli selles eelnõus nähtud ette O. M. S. § 226 muutmise saaraselt, et maksuametkonnal jääks oigus aruandvate ettevõtete aruandeid ja bilansse nende üksiku osades tunnustada mitteusaldusväärseks ja kahtluse korral aruandvate ettevõtete tulude ning kulude osi määrata kindlaks määramise teel M. K. S. § 61 korras. Koda pooldas kull kapitalmaksu andamist, kuid ei võinud leppida O. M. S. § 226 muutmisega.

Kinnisvarade ümberhindamise ja kinnisvaramaksu küsimus.

Aruandeaasta kevadel pääsivad lühikele kuulused, et Tallinna linnavalitsus kavatses 1933. aastal võtta ette uut kinnisvarade ümberhindamist. Sel puhul koda pöördus korduvalt märgukirjadega linnavalitsuse poole, püüdes viia viimast veendumusele, et tarvis on korraldada ümber maksustamisrajoonide piirid, jättes tehaseil suuremad krundi-osad maksuvabaks.

Ühtlasi esitati ka majandus-, sise- ja kohtuministeeriumile märgukirjau tarviduse kohta alandada tööstus- ja kaubandus-ettevõtete kinnisvaramaksu normi 1% peale. Ka käis koja esindus ses asjas isiklike läbirääkimisi pidamas linna- ja rahandusosakonna juhatajaga. Ministeeriumidele saadetud märgukirjad ei annud tagajärki. Vaatamata sellele, et maksustamisrajoonide piire muudeti, tuli siiski mitmel ettevõttele esitada vastulauseid liig kõrge maksustamise üle.

Aruandeaastal tuli ka maksa kõrgendatud riigi kinnisvaramaksu (15% linnamaksust) 1932. aasta eest tagant järele, mis kriisiaja tõttu tõi tööstusele juure õige tunduva kulu.

Kriisimaksu määrused, mis koostati 1932. a. lõpul suure rutuga maksuvalitsuses ilma majandusringkondade esinduse osavõtu ja kaastöötajate, kutsusid tegelikult elus esile väga rohkesti arusaamatusi ja sekeldusi. Korduva kriitika ja koja poolt esitatud selgituste ning märgukirjade tagajärjel tehti valitsuse poolt määrustes terve rida muudatusi.

Samuti palus koda majandusministrit, et erimaks I järgu kaubanduslikel ettevõtetel nende

labikäikudelt alandataks. Tulemus oli, et kodumaa kaupade läbikäikudelt alandati erimaks 0,15 protsendi peale esialgse määra 0,5 protsendi asemel; ainult välismaa kaupadelt jäi esialgne määr 0,5 protsenti püsima.

Protsentidelt võetava 5%-lise riigimaksu küsimus.

Möödunud aastal esitati ka pankadele nõudmine 5%-lise riigimaksu kohta välismaale maksetud %%-delt O. M. S. § 614 p. 3 põhjal. Koda korraldas aasta jooksul mitu nõupidamist pankade juriskonsultidega selle küsimuse selgitamiseks. Neil nõupidamistel tulid kõik osavõtjad juristid ühisele arvamisele, et maksuameti laiendav tõlgitsemine on ekslik. Nõupidamiste tulemused esitati majandusministrile palvega panna piir maksuameti ligesele agarusele.

Ranna- ja sisevete lastikirjade tempelmaksust vabastamise küsimus.

Selles küsimuses astus koda terve rea samme. Ministeeriumide vaheline komisjon tunnistas vabastamise vajaliseks, kuid hoolimata sellest, et valitsuse kui ka ministeeriumide juhid olid nõus sellega, pole seda siiski veel teostatud. Tohiks loota, et vähemalt käesoleval aastal asi lahendatakse ning tempelmaksu tariifis sõna „lastikiri“ asendatakse sõnadega „kaupade nimekiri“ ning ranna- ja sisevete laevad vabanevad sellest maksust.

Sadamamaksude vähendamise asjus ranna- ja sisesõidus, samuti ka tööta seisvaile laevadele, astuti vastavad sammud, mille tagajärjel vähendati ranna- ja sisesõidus sadamamakse 25% võrra ning seisusolevate laevade makse 50% võrra.

15 - protsendilise valuutamaksu kaotamiseks, ühtlasi aga eeskätt asja otstarbekamaks korraldamiseks välisarvete tasumiseks vajalise välisvaluuta saamisel Eesti Panga ja osakondadest, astus koda vastavad sammud. Selles asjas korraldas Tartu osakond laialdasema ühisenõupidamise äri-ringkondadega, kus lähemalt ja üksikasjalisemalt märgiti ära raskused, mis tekivad vastavate seaduste ja määruste käsitelisel. Äri-ringkondade soovil ja koja energilisel kaasabil leidis see küsimus lahenduse äri-ringkondade vajaduste kohaselt ja praeguste võimaluste piires.

Välitelegrammide hinna tõstmise küsimus.

Pärast vääringu ümberhindamist tõsteti maksu välismaale saadetavate telegrammide ja välismaadega peetavate telefonikõnede eest ligemalt 45% võrra. See asjaolu tekitas kaupmeeskonnas,

kel valismaadega rohkesti läbikäimist, õigustatud pahameelt. Koda ei pidanud välistelegrammide ja telefoni takside tõstmist säärasel määral õigustatuks ja esines protestiga vastavate asutuste ees.

Peale ülalkirjeldatud küsimuste tuli kojal lahendada veel terve rida vähema tähtsusega ettevõtete maksustamisse puutuvaid küsimusi, nagu — äriettevõtete läbikäikude ja puhaskasu deklaratsiooni vormi läbivaatamine, mis koostati maksudevalitsuse poolt ja saadeti kojale arvamise avaldamiseks, siis keskmiste kasuprotsendi normide eel-läbivaatamine koos vastavate äri liikide esindajatega, äri- ja tulumaksukomisjonide liikmete ja nende asemike määramine üle riigi igasse linna- ja maakonnakomiteesse jne. jne.

K A U B A N D U S .

Kestva majandusliku depressiooni tagajärjel sai eriti raskesti kannatada meie importkaubandus, kuna valuuta tagavarade kahanemine ei võimaldanud ka kaupmeestel tarvilisel hulgal välismaa kaupu sisse vedada. Kui 1932. a. impoteeriti Eestisse välismaa kaupu 232.864 tonni, siis langes see arv 1933. a. 219.196 tonnile, seega sisseveo vähenemine 13.672 tonni võrra. Pealegi ei näita sisseveetava kauba kvantum kaugeltki mitte seda kauba hulka, mis kauplustesse läks müügile, vaid selles arvus on ka tööstuse toormaterjal, mida välismailt tuli impoteerida. Kui võtta arvesse neid takistusi, mis olid maksmas kaupade sisseveolitsentside ja välisvaluuta saamisel nende kaupade kohta, mis otse kaupluste tarbeks olid tellitud, siis võime oletada, et kaupluse kaupade sissevedu 1933. aastal, võrreldes 1932. aastaga, vähenes tunduvalt.

Aasta teisel poolel, kui eesti kroon kullaluselt ara oli viidud ja tema vääring ümber hinnatud, oli kaupluste läbikäikudes märgata veidi suuremat elavust. Kuid siis kannatasid importöörid selle läbi, et neil krooni kõrgema kursi maksuvuse ajal enda peale võetud kohustusi nüüd kurss tõusnud välisvaluutaga tuli tasuda, missugune asjaolu paljudele importööridele sunnitas suurt kahju. Elavus, mis vääringu ümberhindamise läbi tekkinud, ei katnud kaugeltki neid kaotusi, mis importööridel välisarvete õiendamise puhul tuli kanda. Seega kujunes möödunud 1933. a. eesti importööridele eriti raskeks ja kaotusrikkaks.

Kui siia juure arvata veel mitmesuguseid erimakse, n.-n. „kriisimakse“, mis vabariigi valitsuse poolt ekspordi toetamiseks, riigikassa tagavarade täiendamiseks ja tööpuuduse vastu võitlemiseks ajutiselt maksta pandud, millised mak-

sud ka kaupmeeskonda tunduvalt koormasid, samuti kui võtta arvesse üldist kodanike ostujõu langust, siis on selge, et 1933. a. oli eesti kaubandusele eriti ebasoodsus.

Sääraseis, kaubandusele nii ebasoodsais, tingimuses tuli Kaubandus-tööstuskojal 1933. a. tegetseada, otsides teid ja abinõusid, kuidas tekkinud olukorda lahendada. Kaubandus-tööstuskoja juhatusel tuli vabariigi valitsuse kui ka üksikute ministriumide tähelepanu juhtida tõkkeabinõudele, mis meie kaubandust ähvardasid viia täielisele hävimisele. Võib heal meelel konstateerida, et nii mitmedki koja ettepanekud ja näpunäited valitsuse võimude poolt on leidnud heatahtlikku tähelepanu, kuid ei saa ka jätta märkimata, et paljud koja õiglasel soovid jäeti tähele panemata. Seda viimast võib sellega seletada, et üldine raske seisukord ei lubanud valitsuse võimudel kaubanduse seisukorra parandamisele kinkida rohkem tähelepanu kui see leidis aset.

Tähtsamad kaubandusse puutuvad küsimused, mis Kaubandus-tööstuskojas 1933. a. arutusel olnud, oleksid järgmised:

Äriteenijate haiguskindlustuse, tööpäeva kestvuse ja suvepuhkuse küsimus.

Äriteenijate kutseorganisatsioonide liidu poolt on saadetud märgukiri haridus- ja sotsiaalministeeriumile, milles liit palub algatust ja kaasabi haiguskindlustuse korraldamise, 8-tunnilise tööpäeva kindlustamise ja suvepuhkuse korraldamise küsimuste lahendamiseks seadusandlikul teel.

Koda asus seisukohale, et äriteenijate haiguskindlustuse seaduse maksmapanemiseks pole praegu sugugi kohane aeg, samuti asuti seisukohale, et äriteenijate puhkeaja küsimus tuleb lahendada vabal kokkuleppel tööandjate ja töövõtjate vahel, ilma et selleks oleks vaja eraseadust välja töötada ja maksta panna.

Aktsiaseltside ja osäühisuste riikliku järelevalve seaduse eelnõu.

Möödunud aasta alul oli päevakorras aktsiaseltside ja osäühisuste riikliku järelevalve alla seadmine. Majandusministeerium oli sellekohase eelnõu välja töötanud ja esitas selle aprilli esimesil päevil vabariigi valitsusele. Kohtu- ja siseministri korraldusel saadeti see eelnõu K-t.kojale seisukoha võtmiseks. Koda, arutanud eelnõu, asus seisukohale, et aktsiaseltside riikliku kontrolli alla seadmine eelnõus ettenähtud kujul ei ole soovitatav. Kui järelevalve aktsiaseltside üle peetakse tarviliseks, siis peaks loodama erapooletu, riigivõimust rippumatu kontrollinstants. Vaba-

riigi valitsuse vahetusega langes riikliku järelevalve sisseeadmine aktsiaseltside üle päevakorrast ära.

Aasta lõpul kerkis aktsiaseltside järelevalve küsimus uuesti päevakorrale, kuid teisel kujul. Majandusministeeriumis väljatöötatud uue seaduseelnõu järgi oli järelevalve teostamine kavatsatud panna K.-t.-koja juure asutatavale järelevalve büroole, kusjuures aga K.-t.-koja kompetents järelevalve korraldamisel oleks olnud õige piiratud. Kõik olulise tähtsusega korraldused ja otsused kuulusid eelnõu järgi majandusministri kompetentsi. See eelnõu oli kojas uuesti arutelul ja koja eitav arvamine esitati majandusministeeriumile. Seni seaduseelnõule käiku pole antud.

Kaupade sisseveo korraldamise küsimus.

Kaupade sisseveolubade sisseeadmise puhul seati koja poolt üles põhimõtted, et sisseveolubasid teatavale kaupadele tuleb anda ainult neile äridele, kes nende kaupadega on varem kaubelnud ja praegu kauplevad, samuti, et välisvaluutat arvete tasumiseks võimaldataks saada eeskätt neil äridel, kel vanad arved tasuda. Need põhimõtted leidsid vastavate asutuste poolt tunnustamist ja nende järgi on ka võimalust mööda talitatud.

Uue kriminaalseadustiku elluviimise seaduse täiendamise küsimus.

Koja algatusel läks korda viia uue kriminaalseadustiku elluviimise seadusse mõned täiendused, millised ühtlasi täiendavad kõlvatu võistluse vastu võitlemise seaduse §§ 3, 9 ja 36-dat kaupmeestele soovitavas mõttes. Need täiendused hakkavad maksma ühes kriminaalseadustiku elluviimise seadusega.

Linaekspordi küsimuses on mõned linaeksporditöörid pöördunud koja poole samade astumiseks, et läinud aastal maksma pandud lina väljaveo ja hoiu määrus muudetakse ja linu lubatakse jälle Valga kaudu üle Riia välismaale saata. Koda on asunud seisukohale, et eesti kaubalaevastiku ja sadamategevuse elustamise huvides linaeksporditööride ettepanek pole vastuvõetav. Tallinnast on laevadega olemas otseühendus välismaale — nagu Belgiasse, Prantsus-, Inglis-, Saksa- ja teistesse maadesse — ning pole olnud juhus, et laevad poleks suutnud linasaadetisi edasitoimetamiseks võtta vastu. Ka Venemaa saadab teatud osa oma linadest välismaale läbi Tallinna sadama.

Alkoholi müügi seaduse eelnõu.

Maksudevalitsuse poolt koostatud eelnõu, ühes nende paranduste ja täiendustega, mis esitatud Tallinna Restoraani- ja Võõrastemajapidajate

Ühingu poolt, tunnustati koja poolt vastuvõetavaks ja paluti ministeeriumi aidata kaasa selle peatseks elluviimiseks. Aruandeaasta lõppedes ei olnud eelnõu veel saanud seaduseks.

Turgude ja laatade küsimus.

Viimasel ajal on mitte ainult Tallinna turul, vaid ka teiste linnade turgudel hakanud laialdaselt maad võtma kauplemine niisuguste toiduainetega, mis tervishoidlikult peaks hoitama alal kinnisruumes ja klaasvitriinides ja mis müüki turul ei võimalda.

Praegusel kultuurilisel ajajärgul on soovimatu nähtus, et niisuguste toiduainetega, nagu jahu, koor, juust, piim, kompott, koogid, sink, liha ja vorst, lastakse omavalitsuste nõusolekul kaubelda lahtistel turgudel. Need ained imevad endasse õhust tolmu ja mustust ning osa neist on säärased, mida enne tarvitamist ei saa puhastada. Pealeselle sundmäärused turgudel kauplemise kohta on igas linnas erinevad, nii et mõningaid aineid ühes linnas on lubatud turul müüa, kuna teises linnas nendega turul kauplemine on keeldud.

Laatade küsimus on samuti ebaloomulikult lahendatud. Nii lubatakse laatadel kaubelda kõik-suguste kaupadega, mis tegelikult ei kuulu laada-kauplemise mõiste alla. Tihti müüakse alaväärtuslikku kaupa ning tekitatakse seega ebatervet konkurentsi.

Koda asus seisukohale, et tuleb korraldada uuringuid turgude ja laatade küsimuste lahendamiseks, eeskätt aga koguda andmeid, kuidas meie naaberriikides ja mujal need küsimused on lahendatud.

Andmete saamisel on otsustatud astuda samme vastavate asuluste ees, et turgude ja laatade küsimused ajakohaselt lahendataks, kusjuures turgude ja laatade mõiste peaks kujunema sääraseks, et ainult tootjad saaksid realiseerida turgudel oma põllu- ja aiasaadusi, kuna laatadel tuleb panna piir alaväärtuslike kaupade müügile.

Sundmääruse ühtlustamise küsimus kauplemise aja kohta.

Praegu on sundmäärused kauplemise aja kohta igas linnas isesugused, mis ei ole aga soovitav. Otsustati pöörduda Linnade Liidu poole, et liit võtaks kaalumisele kauplemise aja sundmääruste ühtlustamise.

III järgu kaubandusliku äritunnistusega kaubelda keeldud kaupade nimestik.

Majandusministri poolt, kokkuleppel vastavate ametkondadega, on kinnitatud 27. septembril 1933. a. III järgu kaubandusliku äritunnistusega kaubelda keeldud kaupade nimestik.

Seni oli maksev Vene rahaministri poolt 1. detsembril 1898. a. kinnitatud nimestik, mis enam ei vastanud praeguse elu nõudeile. Uus nimestik, mis hakkas maksma 1934. maksuaasta alul, piiras küll III järgu kaubandusliku äritunnistusega ettevõtetele kaubelda keeldud kaupade nimestiku, kuid tervele reale III järgu kaubanduslikele ettevõtetele tõi nimestik uusi kitsendusi, mistõttu need ettevõtted oleksid sunnitud olnud lunastama tulevikus II järgu äritunnistuse. Uus III järgu kaubandusliku äritunnistusega kaubelda keeldud kaupade nimestik puudutab umbes 3.000 segakauplust maal ning 1.000 mitmesugust kauplust linnas, seepärast on väga tähtis, et need ärid ka tulevikus saaksid kaubelda III järgu äritunnistusega, nagu seni, ega oleks sunnitud lunastama II järgu kaubanduslikku äritunnistust. Uue nimestiku avaldamisega oli mõeldud laiendada III järgu kaubandusliku äritunnistusega ettevõtete tegevust, kuid kõnesolev maksmahakanud nimestik tõi osaliselt uusi kitsendusi juure. Koda esines nimestiku muudatusega majandusministri ees ja nüüd on nimestik vastavalt väike-kaubanduse huvidele muudetud.

Tollikorralduste küsimused.

Tollikorralduste alal on koyal tulnud võtta seisukohta väga mitmes küsimuses:

Välismailt sisseveetavate kaupade tollimärkidega varustamise küsimuses tunnustati maksudevalitsuse poolt koostatud määruse kava vastuvõetavaks, kuid ei peetud tollimärkidega varustamise eest võetava maksu tõstmist põhjendatuks.

Tolliseadustiku muutmise küsimuses koda astus samme selleks, et välismailt posti kaudu saadetakavad kaubaproovid, mis adresseeritud äride nimele, raskusega kuni 250 gr. brutto, oleksid tollivabad.

Tolliseadustiku muutmise küsimuses koda tegi esitise tolliseadustiku § 175 kaotamiseks ja sama seadustiku § 234 muutmiseks selles mõttes, et tollist ja lisatollist tuleb vabastada ka need kaubad, mis on hukkunud eraladudes, kui need laod seisid tolli valve all.

Elatisvahendite seaduse eelnõu.

Elatisvahendite seaduse eelnõu koostati haridus- ja sotsiaalministeeriumis ning saadeti koyal arvamise avaldamiseks. Seaduse eelnõu sisaldab peale üldosa ja nõuete elatisvahendite liikvele laskmise kohta veel eriosa paljude elatisvahendite kohta.

Elatisvahendite seadus oma laia ulatusega haarab kõiki majanduslikke ringkondi, omades seega võrratult suure tähtsuse meie eramajanduses. Seesugune seadus peab olema selge, arusaadav ja kaupmeeskonnale ning tööstureile kergesti käsi-

teldav. Praegusel kujul esitatud elatisvahendite seadus ei täida neid tingimusi. Peeti 7 erinõupidamist, kus asjatundjad komisjonide kaudu arutasid põhjalikult seaduse eelnõu ning kus tehti elunõudeile vastavaid parandusi. Koda seadis üles elatisvahendite seaduse arutamisel järgmised põhimõtted:

1) Elatisvahendite seadus peab olema koostatud raamseaduse põhimõttel nii, et ta ei takista eriseaduste ja erimääruste väljaandmist üksikute elatisvahendite gruppide kohta;

2) Elatisvahendite seaduse täitmine peaks kuuluma vabariigi valitsuse võimkonda. Sellega saaks ära hoida seaduse ühekülgset käsitelamist ning see annaks rohkem tagatist elatisvahendite tootlejate ja käivitajate seisukohtade arvestamiseks;

3) Elatisvahendite seadus kui ka vastavad eriseadused peavad määrama kindlaks, niipalju kui võimalik, üleriiklikud normid. Ei või jätta seaduse detailsemat teostamist omavalitsuste võimkonda, sest sellega antakse võimalus tekkida erinõudeil igas omavalitsuse üksuses. Samuti on tingimata tarviline seaduses fikseerida järelevalve kord.

Kaubandus-tööstuskoda on oma seisukohad teinud teatavaks majandusministeeriumile.

Piimaseadus.

Piimaseaduse eriseadusena maksmapanemise küsimus on kerkinud üles asjaolust, et piima müügi korraldus, eriti Tallinnas jätab väga palju soovida ning piima tarvitamine seetõttu ei arene. Asja ei saa aga korraldada eriseaduseta. Alul oli kavatsus anda välja üldine toiduainete seadus, kus teatavale ministeeriumile oleks antud õigus määrustega reguleerida üksikute ainete müügi korraldust.

Põllutöökoda on aga asunud teisele seisukohale, pidades vajaliseks piima ja piimasaaduste kohta anda eriseadust. Säärane seadus ongi nüüd koostatud ja esitatud koyal arvamise avaldamiseks. Arvati tarviliseks asuda seisukohale, et:

1) Üleriikliku piimanduse nõukogu koosseisu, kui see ellu kutsutakse, tuleks täiendada Kaubandus-tööstuskoja esindajaga;

2) Sunduslikku piima pastöriseerimist mitte pooldada, sest see tekitaks liig palju nurinat;

3) Eesõiguste andmist linna- ja alevivalitsustele oma administratiiv-piirides piimatalituste avamiseks ja sisseseadmiseks mitte pooldada, kuna koda asub seisukohal, et kõik ettevõtjad peavad olema üheõiguslikud.

Koda tunnistas seaduse eelnõu ülaltoodud põhimõtete sissevõtmisega üldiselt vastuvõetavaks.

Kaubandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu.

On soovimatu, et kaupluse õpilasile ja õppinud müüjale praktilise oskuse õpetuse andmise korraldamine läheks valitsusvõimu kätte. Seega kistaks esile valitsusvõimu vahelesegamine kaubandusettevõtete sisemisse ellu. Kaubandusliku kutseoskuse levitamine peab jääma ikkagi kaupmeeskonna sisemiseks asjaks. Koda asus seisukohale, et säärase seaduse järgi tunduvat vajadust ei ole, sest kauplused suudavad ka praeguse korra juures õpetada välja tarvilisel määral abijõude.

Keldrikorral asetsevate äriruumide küsimus.

Koja poolt korraldati andmete kogumine keldrikordadel asetsevate äriruumide arvu ja seisukorra kohta. Keldrikorral asetsevate äriruumide küsimus puudutab toiduainete, liha, piima, ja puuviljaga kauplajaid, seepärast käsitleb peaaegaliselt nende äriettevõtete seisukorda.

Tallinnas oli 1932. a. toiduainete-, liha-, piima- ja puuviljakauplusi 1.223, neist asetses keldrikordadel 305 ettevõtet, seega 25% üldarvust. Keldrikordadel asetsevate äride üldine seisukord polnud sugugi hiilgav; nii oli 305 ettevõttest 119 kuivad, 155 poolniisked ja 31 täiesti niisked — seega 60% niiskeid.

Üldiselt peab märkima, et suurem osa äriruumide on niisked, mis põhjustab, et nendes asetsevate kaupluste omanikud näeksid meeleldi nende äriruumide sulgemist või tervishoidlikult kõlvuliseks ehitamist. On asutud seisukoha, et:

1) tuleb astuda samme, et uuesti ehitatavates majades ei lubataks enam keldrikordadele ehitada äriruume;

2) praegused keldrikordadel asetsevad äriruumid tuleks tervishoidlike nõuete kohaselt ümber korraldada ning nendele nõuetele mittevastavad ruumid peaksid kuuluma sulgemisele.

Statistika tööstuse ja kaubanduse kohta. 1933. a. hakati koostama kaubanduse ja tööstuse kohta kartoteeki, millest oleks näha, kuipalju on üksikute alade järgi üksikutes linnades ja alevites kaubanduslikke ja tööstuslike ettevõtteid. See kartoteek annaks alati täielise ülevaate kaubandusse ning tööstusse puutuvate küsimuste kohta ja kaubanduslike ning tööstuslike ettevõtete arvu, iseloomu ning ettevõtete asukoha kohta. Kartoteek valmib täiesti 1934. aasta kestes.

Väikekaubanduse organiseerimine.

1932. a. oli Kaubandus-tööstuskojas registreeritud umbes 14.000 ettevõtet ning neist kuulus umbes 7.000 kauplust III järku. Linnades asus neid ettevõtteid umbes 4.000 ning maakondades umbes 3.000. Sellest arvust oli üksnes Tal-

linnas 1.500 ettevõtet. On asutud seisukohale, et tuleb jätkata tihedamate sidemete loomist ettevõtete ja Kaubandus-tööstuskoja vahel, korraldades igas linnas, vahemalt üks kord aastas, koja poolt kõnekoosolekuid, kus selgitatakse organiseerimise tähtsust, tihedama kontakti loomise vajadusest kaupmeeskonna ja Kaubandus-tööstuskoja vahel.

Selleks otstarbeks on koja tegelased külastanud Narva, Rakvere, Tapa, Petseri, Võru, Valga, Pärnu, Viljandi, Paide, Türi, Põltsamaa, Tõrva, Kuressaare, Haapsalu, Paldiski ja Tartu linna ning Jõhvi, Antsla ja Kilingi-Nõmme alevit, kus on peetud üldse 27 kõnekoosolekut, valgustades meie praegust majanduslikku olukorda, Kaubandus-tööstuskoja tegevust, väikekaubanduse organiseerimise küsimust, ja puudutatud teisi kaupmeeste päevamuresid. Need koosolekud on näidanud, et huvi selgitustöö vastu on suur, sest koosolekust võttis osa keskmiselt kuni 40% kohalikest kaupmeestest.

P A N G A N D U S.

Panganduses möödunud aastal ei tulnud ilmsiks suuri kõikumisi. Ainult meie rahavääringu umberhindamise eel ja järele, s. o. juunis ja juulis, näitasid pankade tähtsamad arved suuremaid muutusi kui teistel kuudel. Krooni kursi muutus 28. juunil ei toonud panganduses kohe kaasa silmanähtavat murrangut, mis on ka arusaadav. Panganduses peegeldub üldine majanduslik areng ikka väikese hilinemisega. Enne peavad elustuma produtseerivad majandusalad, tööstus ja põllumajandus, ja alles siis kajastub see panganduses.

Krooni lahkumine kullaaluselt ja ta viimine endisesse vahekorras Inglise naelsterlingiga tõi meie majandusse ka teatud elavnemise, mis avaldus väliskaubanduse suurenemises. Eksport, mis 1933. a. esimesel poolel näitas 24%-list tagasiminekut võrreldes 1932. a. esimese poolega, tõusis 1933. a. teisel poolel 34%, võrreldes sama ajavahemikuga 1932. a. Sellest ilmneb selgesti, et rahakursi muutmisega on alanud meie majanduses pööre paremuse poole.

Seega on meie rahavääringu umberhindamise moment tähtsaks versta-postiks meie majanduslikus arengus, mis avaldas mõju kõigil majandusaladel ja jagab 1933. aasta kaheks lahkumisevaks majanduslikuks perioodiks. Seepärast on põhjust möödunud aasta panganduse vaatlemisel mõlemaid perioode panna tähele ja võrrelda.

Aasta esimesel poolel kahanesid hoisummad kui kommertspankades nii ka ühistegelistes krediit-asutustes, mida põhjustas nähtavasti selgu-

setus rahavääringu poliitikas. Hoiusummad kommertspankades (kaasa arvatud kaks linnapanka ja üks pangakontor) langesid 29,7 milj. kroonilt aasta alul 28,7 milj. kroonile 1. maiks. Maikuu jooksul tõusid hoiusummad kommertspankades jälle 29,7 milj. kroonile, kuid langesid 1-seks juuliks 28,6 milj. kroonile; vähenemine juunis — 1,1 milj. krooni. 26 suuremas ühistegelises krediitasutuses langesid hoiusummad aasta algusest 21,8 milj. kroonilt 20,4 milj. kroonile 1-seks juuliks, seega kahanemine 1,4 milj. krooni, millest suur osa langeb samuti juunikuule (0,7 milj. krooni).

Laenude seis kommertspankades ei näidanud aga aasta esimestel kuudel mitte alanemist, vaid püsis stabiilsena kuni maikuni. Maikuu jooksul langes laenude seis 49,9 milj. kroonilt 49,2 milj. kroonile. Juunis tõusis aga laenude seis järsult 49,2 milj. kroonilt 51,6 milj. kroonile (tõus aasta algusest oli 2,2 milj. krooni). Sealjuures kahanes sisevekslite portfelli 0,4 milj. krooni võrra, kuna välisvekslid tõusid 1,1 milj. krooni ja muud laenud (s. o. kontokorrent ja tähtajalised) — 1,5 milj. krooni võrra. Sellest selgub, et laenude tõus oli tingitud suurelt osalt perioodi lõpul kontokorrentlaenudele juurearvatud protsentide tõttu.

Kommertspankade rediskonto ja võlaarved näitasid aasta esimesel poolel kuni 1. juunini väga väikesi võnkumisi, juunikuul jooksul aga tõusid 1,3 milj. krooni võrra, mis vastab ligikaudu hoiusummade kahanemisele samal kuul.

Suuremates ühistegelistes krediitasutustes püsisid laenud aasta esimesel poolel võrdlemisi stabiilseina. Laenude kogusumma kahanes aasta algusest 23,9 milj. kroonilt 23,5 milj. kroonile 1-seks juuliks.

Pärast krooni ümberhindamist tõusid hoiusummad kommertspankades juulikuul jooksul 1,5 milj. krooni võrra, mis näitab, et krooni languse kartusel pankadest aja jooksul väljavõetud hoiusummad tulid pankadesse jälle tagasi. Järgnevatel kuudel näitasid hoiusummad jälle väikest tagasiminekut, kuna novembris algas uuesti hoiusummade juurekasv. Aasta lõpul tõusid hoiusummad kommertspankades 29,7 milj. kroonile (sama seis, mis oli aasta alul).

Laenude seis avaldus aasta kolmandal veerandil langus, kuna aasta viimasel veerandil võis krediitandmistest märgata väikest suurenemist ja laenude seisu tõusu.

Kommertspankade poolt antud laenude kogusumma oli aasta lõpul ca 50 milj. krooni, seega 0,6 milj. krooni suurem kui aasta alul, kuid 1,6

milj. krooni vähem kui 30. juunil. Sealjuures näitas aasta lõpul sisevekslite portfelli, mis oli võrreldes 30. juuniga tõusnud 15,9 milj. kr. peale, suurenemist 1 milj. krooni võrra, kuna kontokorrent- ja tähtajalised laenud näitasid võrreldes 30. juuni seisuga kahanemist 2,1 milj. krooni; välisvekslite seis näitas, võrreldes 30. juuniga, väikest langust (0,6 milj. kr.). Sellest peab järeldama teatavat elustumist kommertspankade laenuoperatsioonides ja aktiveerivate likviidsemaks muutumist, mis ilmneb kontokorrentlaenude vähenemises. Suuremates ühistegelistes krediitasutustes oli pilt üldiselt sama. Laenude seis alanes aasta teisel poolel kuni novembrini, millal algas väike tõus. 26 suurema ühistegelise krediitasutuse laenude seis oli aasta lõpul 23,5 milj. krooni 23,9 milj. kr. vastu aasta alul ja 23,5 milj. kr. vastu 1. juulil 1933. a.

See laenuoperatsioonide elavnemine aasta viimastel kuudel on juba selgeks olukorra paranemise tunnuseks.

Kui vaadelda pankade tegevuse tulemusi äri- lisele seisukohalt, siis peab küll konstateerima, et pangaäri tulukus 1933. aastal oli eriti madal. Puhaskasu oli suuremal osal pankadest niivõrd väike, et sellest ei jatkunud dividendide maksmiseks. Siinjuures peab aga võtma arvesse neid raskeid tingimusi, millistes meie pankadel tuli möödunud aastal tegutseda.

Kestva majandusliku depressiooni tagajärjel olid pankade läbikäigud igal alal tunduvalt langenud. Ka laenuoperatsioonid, mis on meie pankades peateenistusallikaks, näitasid tagasiminekut. Alles möödunud aasta viimastel kuudel algas elavnemine laenuoperatsioonide alal pankades. Kuid siis tuli sunduslik laenuprotsendi alandamine. Riigikogu võttis vastu kokkuleppe %-määra seaduse muutmise seaduse, millega alates 1. novembrist 1933. a. määrati laenuprotsendi ülemmääraks senise 8% asemel 7% aastaks. See vähendas tunduvalt pankade tulusid. Hoiuprotsendi vastavaks alandamiseks puudus aga võimalus, sest hoiuprotsent oli varem juba meie olude kohta küllalt madal. Laenu- ja hoiuprotsendi vahe on aastate jooksul järjekindlalt vähenenud ja nüüd on see kõigest 2% a. Kuna läbikäigud on väikesed ja kahjud vanadest aktiveerivatest paratamatud, siis ei anna laenuoperatsioonid meie pankadele säärase hoiu- ja laenuprotsendi vahe juures küllaldast teenistust. Enne valuutakitsenduste maksmapanekut oli pankadele, peale laenuoperatsioonide, suuremaks teenistusallikaks kauplemine välisvaluutaga. Nüüd on see äriala maksvate valuutakitsenduste pärast soigus. Säärestes tingimustes ei võinud pankade tegevus

möödunud aastal anda äriliselt paremaid tulemusi.

Pangandusse ja kindlustusandusse puutuvate tähtsamate küsimuste kohta, millega koljal möödunud aastal tuli tegelda, anname alljärgnevalt kokkuvõtliku ülevaate:

Krediitasutuste seaduse muutmise.

Et 1932. a. märtsis vastuvõetud krediitasutuste seaduse käsitlemisel osutusid mitmed selle seaduse eeskirjad mitteotstarbekohaseiks, siis kerkis üles krediitasutuste seaduse muutmise küsimus. Erikomisjon töötas välja krediitasutuste seaduse muutmise ja selle seaduse elluviimise muutmise kavad. Krediitasutuste seaduse muutmise kava sisaldas 15 muudatust, millest tähtsaimad: pankade kassareservi koosseisu laiendamine, panga esimehe asetäitja instituudi ümberkorraldamine, juhatuse liikmete asetäitjate instituudi elukutsumine, panga esimehele ja juhatuse liikmeile aktsiaseltside juhatustest osavõtmise võimaldamine, kui see osutub tarviliseks panga huvides, jne. Krediitasutuste seaduse elluviimise seaduse muutmise kava sisaldas neli muudatust, milledest tähtsaimaks tuleb pidada muudatust, mille järgi majandusministril oleks õigus pikendada krediitasutuste seaduse mõningate eeskirjade jõusseastumist. K.-t.-koda astus samme selleks, et viidaks läbi krediitasutuste seaduse ja selle elluviimise seaduse muutmise seadused juba riigikogu kevadisel istungjärgul. Krediitasutuste seaduse muutmise algatus leidis poolehoidu majandusministeeriumis, kuid et riigikogu istungjärg lähenes lõpule, siis ei pidanud majandusministeerium enam otstarbekohaseks esitada riigikogule suuremat seaduseelnõu, vaid esitas üheparagraafilise eelnõu, mille järgi kassareservide kohta ülesseatud nõudmiste maksimahakkamine lükatakse edasi 1. jaanuarini 1935. Selle seaduse võttis riigikogu vastu alles 7. novembril 1933. Kuid sellega ei olnud veel maha maetud krediitasutuste seaduse parandamise kavatsus ja küsimus kerkiski käesoleval aastal uuesti päevakorradele.

Kindlustusseltside järelevalve seaduse eelnõu.

Majandusministeeriumis aasta alul väljatöötatud seaduseelnõu järgi pidi kindlustusseltside tegevuse järelevalve pandama krediitasutuste inspektori peale. Kuna kindlustusseltside tegevuse järelevalve oli enne uue krediitasutuste seaduse maksimahakkamist ühendatud krediitasutuste järelevalvega ja ka pärast seda on jäänud krediitasutuste inspektori kätte, siis pidi väljatöötatud seadus selle olukorra sanktsioneerima, määrates ära ka kindlustusseltside järelevalve

alused ja inspektori õigused. See eelnõu oli täiesti analoogiline krediitasutuste seaduse 7. peatükile (krediitasutuste järelevalve peatükk), millele oli vaid juure lisatud kaks paragraafi kindlustusseltside arvepidamise ja aruandmise kohta.

K.-t.-koda, kus see eelnõu oli kaalumisel, esitas oma seisukohad majandusministrile märgukirjaga 5. aprillist m. a. Selles juhtis K.-t.-koda lähelepanu asjaolule, et kindlustusseltside tegevuse kohta maksivad veneaegsed seadusnormid on vananenud ega vasta meie oludele, mispärast eeltingimuseks suurte volitustega kindlustusseltside inspeksiooni sisseseadmisele on uue ajakohase kindlustusseltside seaduse maksmapanek. Märgukirjas oli ka näidatud, mispärast üks või teine seaduseelnõu eeskiri pole vastuvõetav, ning palutud seisma panna kindlustusseltside järelevalve seaduse eelnõu ja astuda samme uue kindlustusseaduse väljatöötamiseks. Kindlustusseltside järelevalve seaduse eelnõu jäigi riigikogu komisjonis seisma.

Edasikindlustamise korraldamine kodumaal.

Põllutöökoda saatis Kaubandus-tööstuskojale seisukohavõtmiseks oma kava kodumaal edasikindlustamise korraldamise kohta. See kava nägi ette riikliku edasikindlustamise keskkorralduse loomise, kusjuures riigikassa peaks andma sellele asutusele oma garantii kahe miljoni krooni suuruses. Põllutöökoja kava tugenes ekslikule kalkulatsioonile, mille järgi edasikindlustusäri välismaaga pidavat olema kasulik vaid välismaale, meile aga väga kahjulik, ning seepärast suutvat kavatsetud asutus koguda mõne aasta jooksul tarvilise kapitali. Põllutöökoja kalkulatsioonis ei olnud arvestatud aastast aastasse kestvaid vastastikuseid kohustusi preemiade ja kahjutagavarade näol. Kindlustusseltside poolt esitatud arvestused lükkasid ümber Põllutöökoja kalkulatsiooni ja koda, pidades silmas meie kindlustusseltside püüdeid teostada omavahelist riskide jaotamist ja arvestades kui paratamatust edasikindlustamise vajadust välismaal, asus Põllutöökoja kava suhtes riikliku edasikindlustamise keskkorralduse loomise asjas eitavale seisukohale. Koda leidis veel, et edasikindlustamise korraldamine kodumaal tuleb jätta kindlustusseltside endi hooleks. Põllutöökojale saadeti sellekohane motiveeritud vastus. Kuna Põllutöökoda oma kavast siiski ei loobunud ja esitas selle majandusministeeriumile, siis tuli koljal veelgi astuda samme kindlustusseltside huvide kaitseks ja esitada 13. juulil m. a. majandusministrile pikem märgukiri, milles lükati ümber Põllutöökoja väited, millega ta põhjendas riikliku edasikindlust-

tuse keskkorralduse vajadust. K.-t.-koja seisukohad leidsid poolehoidu majandusministeeriumis ja Põllutöökoja kava lükati tagasi.

Põllumajanduse võlgade ümberlaenustamise seadus.

Vabariigi valitsuse poolt riigikogule 28. veebruaril m. a. esitatud seaduseelnõu järgi pidi kuuluma ümberlaenustamisele põllumajanduslikud eravõlad, kui need teevad välja vähemalt 30% laenusoovija talundi väärtusest Eesti Maapanga hindade alusel või kui laenusoovija on Eesti Maapanga võlgnik, kusjuures säärase võlgniku era-kreditoridele tehakse kohuseks võlg anda üle Eesti Maapangale ja üleantava võla tasuks võtta vastu asunduskapitali 4%-lisi võlakirju, kurgiga 100.

Põllumajanduslike võlgade sunduslik ümberlaenustamine puudutab peamiselt ühispanku ja provintsis töötavaid kommertspanku, kes on rohkem seotud põllumajandusega. Seepärast avaldasid huvi selle eelnõu vastu peamiselt provintsi pangad. Põllumajanduslike eravõlgade korraldamise seaduse eelnõu oli arutelusel kajas, kus põllumajandust finantseerinud provintsi pankade esindajad väitsid, et sunduslik ümberlaenustamine ei paranda pankade seisukorda, nagu on tähendatud seaduseelnõu seletuskirjas, vaid teeb selle halvemaks. Kuigi suur osa põllumajanduslikest laenudest on likviidsed, ei saa ka 10-aastase tähtajaga 4%-lisi asunduskapitali võlakirju lugeda likviidseks aktivaks, kuna meil puudub vaba väärtpaberite turg. Pealegi on nende paberite protsent meie olude kohta liig madal, mispärast nende kurss kujuneks tunduvalt madalamaks nominaalhinnast, ja pangad, kes on olnud neid sunnitud vastu võtma nominaalhinnaga, saaksid võlakirjade müümisel tunduvalt kahju. Kuna pangad maksavad ise hoiusummadelt kuni 6%, võlakirjadelt saavad aga kõigest 4%, siis ei saa ka pangad neid võlakirju pidada oma portfellis. On veel karta, et ümberlaenustamisel just paremad põllumajanduslikud laenud lähevad üle Eesti Maapanka, kuna nõrgemad jäävad endiselt erapankadesse. 8%-liste laenude vahetamine 4%-liste võlakirjade vastu on säära-stel tingimustel pankadele kahjulik. Seepärast tunnistati sunduslik ümberlaenustamine mittesoovitavaks.

Selle seaduseelnõu kohta oli K.-t.-kojal võimalus avaldada oma arvamist riigikogu rahaasjanduse komisjoni koosolekul 14. märtsil m. a. Seal selgus, et vaatamata K.-t.-koja ja Ühistege-lise Liidu eitavale seisukohale tahetakse see seadus ometi panna maksma. K.-t.-koda esitas siiski veel majandusministrile ja riigikogu rahaasjan-

duse komisjonile märgukirjad, milles peale eel-poolloodud väidete selle seaduse vastu oli juhitud tähelepanu ka eelnõu redaktsioonilistele puudustele ja asjaolule, et selle seaduse põhjal teostatava ümberlaenustamise tagajärjel võivad krediit-asutused sattuda vastollu krediit-asutuste seaduse § 9 p. 7-ga, mis keelab omandada riigi või riigi poolt garanteeritud väärtpabereid üle 2% krediit-asutuse põhi- ja tagavarakapitalist. Selles märgukirjas oli ka veel osutatud abinõudele, mis pehmendaksid selle seaduse mõju krediit-asutustele, nagu asunduskapitali võlakirjade protsendi tõstmine 6% peale, ümberlaenustami-sele kuuluva eravõla alammäära suurendamine 50%-le laenusoovija talundi väärtusest ja 4%-liste asunduskapitali võlakirjade realiseerimise võimaluse loomine ühe riikliku krediit-asutuse juures.

Põllumajanduse võlgade ümberlaenustamise seadus võeti riigikogu poolt vastu 23. mail m. a., kusjuures asunduskapitali võlakirjade protsent jäi ikkagi 4%-le ja ümberlaenustamisele kuuluva eravõla alammäär alandati koguni veel 20%-le laenusoovija talundi väärtusest. Kuid selle seaduse teostamisel tuldi siiski krediit-asutustele vastu asunduskapitali võlakirjade realiseerimise võimaldamisega Pikalaenu Panga kaudu.

Pangatehingute maksu määrus.

1932. a. lõpul vabariigi valitsuse poolt maksmapandud pangatehinguilt võetava ajutise maksu määru-ses leidis palju puudusi, mispärast pankadel, kui selle määru-se täitjail, tekkis sekeldusi oma kohustusi välismaa vastu täitvate kodumaa klientidega, veel rohkem aga välismaa korrespondentidega. Viimastega tekkisid arusaamatused suletud arvete pärast. Koda püüdis oma poolt aidata kaasa selguse ta küsimuste lahendamiseks, korraldades nõupidamisi ja astudes samme majandusministri ees määru-se parandamiseks. See andis ka tagajärgi, kuna määrust muudeti ja täiendati paaril korral, mille läbi see muutus selgemaks. Kuid lõplik lahendus tuli alles 28. juunil m. a. teostatud krooni kursi ümberhindamisega, mille-ga ühel ajal kaotati pangatehingute maks.

Välisvaluuta kitsendused.

Välisvaluutaga kauplemise alal maksvad kitsendused tundusid pankadele möödunud aastal eriti raskeina. Välisvaluuta juurevoolu langesemise tõttu aasta esimesel poolel oli Eesti Pank väga tagasihoidlik valuortalubade väljaandmisega, mispärast välisrahaga kauplemine erapankades jäi ikka rohkem soiku. Olgugi, et aasta teisel poolel välisraha hakkas tulema sisse roh-

kem, ei tahtnud valuutaga kauplemine erapan- kades kuidagi elustuda. Koda kaalus mitmel korral olukorda ja leidis tarvilise olevat juhtida majandusministri tähelepanu sellele ebasoodsale seisukorrale, milles olid erapangad välisvaluu- taga kauplemise alal. Samuti kaalus koda ka välisvaluuta kitsenduste kaotamise küsimust ja leides, et olukord ses suhtes näitab paranemise tendentsi, asus seisukohale, et tuleks asuda vä- lisvaluuta kitsenduste järkjärgulisele kaotami- sele, kusjuures aga mõnesugused takistused ka- pitali väljaviimiseks peaksid jääma. K.-t. koda esitas sellekohase märgukirja majandusminist- rile, mis ei annud kahjuks tagajärgi. Välisvalu- ta kitsendused on maksvad endises ulatuses ka praegu, olgugi et Eesti Panga välisvaluuta tagavarade suurenemine peaks võimaldama muu- datuste läbiviimise.

Laenu-% alandamine seadusandlikul teel.

Laenuprotsendi alandamine seadusandlikul teel 1. veebruarist 1932. a. 8%-le aastas andis tõuke mõnele kaupmeeste ja töösturite ring- kondadele nõuda uut laenuprotsendi alandamist. Nii esinesid juba poole aasta möödumisel mõned Tartu majanduslikud organisatsioonid nõudmi- sega, et laenuprotsent alandataks sunduslikult 6% peale, kuid siis ei annud see nõudmine taga- järgi. 1933. aasta alul esinesid samad organi- satsioonid uuesti nõudmisega, et alandataks lae- nuprotsenti ja viidaks läbi vanade ärivälgade ümberlaenustamine pikaajalisteks ja odavaprot- sendilisteks, analoogiliselt põllumajanduse võl- gade ümberlaenustamisele. See Tartu äriameeste nõudmine oli märtsikuus m. a. arutusel koja pan- kade sektsiooni täiskogu koosolekul, kus asuti seisukohale, et uus laenu-% alandamine ei ole panganduse seisukohalt soovitatav. Laenuprot- sendi alandamine nõuaks ka vastavat hoiuprots- sendi alandamist, sest vähema vahega laenu- ja hoiuprotsendi vahel oleks pankadel järjekindlat vähenevate läbikäikude juures raske tegutseda, vaatamata kulde kokkutõmbamisele. Hoiuprots- endi alandamist ei peetud aga võimalikuks läbi viia hoisusummade väljavoolu kartusel. Töös- turite ja kaupmeeste vanade välgade ümberlae- nustamine pikaajalisteks ja odavaprotsendilist- teks tunnustati mitteteostatavaks.

Kuna laenuprotsendi alandamist nõudsid ka poliitilised parteid, siis viidigi see läbi sügisel m. a. rohkem poliitilistel kui majanduslikel motiivil. Riigikogu võttis 6. oktoobril m. a. vastu kokkuleppe-protsentide määra seaduse muutmise seaduse, millega määrati alates 1. novembrist 1933. a. laenuprotsendi ülemmääraks 7% ja hoiuprotsendi ülemmääraks 5% aastas. 6. ok-

toobril m. a. võttis riigikogu vastu ka Eesti Hü- poteekpanga protsentide alandamise seaduse, millega alandati nii selle panga poolt antud laenudelt võetavat protsenti kui ka sama panga poolt väljaantud kaheksaprotsendiliste pantleh- tede protsenti 6%-le aastas.

Kullaklausli tühistamine.

Ühenduses krooni lahkumisega kullaalusel kerkis üles kullaklausli tühistamise küsimus. Kohe pärast krooni ümberhindamist tühistaski vabariigi valitsus määrusega 5. juulist m. a. kul- laklausli ja esitas riigikogule vastuvõtmiseks sel- lekohase seaduseelnõu. Nii määrus kui ka eel- nõu reguleeris krooni või teissugusel kullaalusel sõlmitud kohustuste ja krooni ning mingisuguse välisraha alusel sõlmitud kohustuste küsimuse ses mõttes, et võlgnik ei ole kohustatud tasuma Eesti seaduslikes maksuvahendeis rohkem kui no- minaalsumma; lahendamata oli aga jäänud kü- simus säärase kohustuste suhtes, mis on sõlmi- tud välisraha ja kulla alusel. K.-t.-koda esines 31. oktoobril m. a. majandusministri ettepane- kuga täiendada eelnõu säärasel, et ka kohus- tuste suhtes, mis sõlmitud välisraha ja kulla alu- sel, oleks kullaklausel tühine. See ettepanek leidis nii majandusministri kui ka riigikogu poo- lehoidu ja riigikogu poolt veebruaris 1934. a. vastuvõetud seadus ei jäta enam kahtlust, et kul- laklausel on tühine ka kohustuste suhtes, mis sõlmitud välisraha ja kulla alusel.

Eesti Panga põhikirja muutmise seaduse eelnõu.

Vabariigi valitsus esitas riigikogule 31. märtsil m. a. Eesti Panga põhikirja muutmise seaduse eelnõu. Üks osa selles sisaldab muudatusi, võrreldes senise põhikirjaga, et Eesti Pank võib edaspidi anda tähtajalisi ja kontokorrentlaene soolovekslite vastu, mis on kindlustatud esma- väärsete kaupadega või kaubadokumentidega (varem ainult kaubaladude hoiutunnistustega kindlustatud soolovekslite vastu); Eesti Panga operatsioonide hulka kuulub edaspidi ka garan- tiikirjade väljaandmine sularaha kindlustusel; edaspidi ei ole tarvis Eesti Panga nõukogu üks- meelset otsust ühe isiku vekslite vastuvõtmiseks üle $\frac{1}{5}$ panga põhikapitalist, vaid on küllaldane ka $\frac{2}{3}$ häälteenamusega tehtud otsus.

Koda kaalus seda eelnõu ja tunnistas selles sisalduvad muudatused otstarbekohaseiks. K./t.- koja esindaja võttis osa Eesti Panga põhikirja muutmise seaduse eelnõu arutamisest ka riigi- kogu rahaasjanduse komisjonis ja kandis seal ette koja seisukohad. Mõnede uute muudatuse- tepanekute tõttu, milleks on tarviline Rahvaste- liidu finantskomitee nõusolek, jäi eelnõu riigi- kogu rahaasjanduse komisjonis seisma.

Krediitasutuste aastaaruande vorm.

Krediitasutuste inspektor saatis K./t.-kojale seisukoha võtmiseks uue krediitasutuste aastaaruande vormi kava. Kavas ettenähtud avaldamisele kuuluva aastalõpu äriiseisu vorm ja krediitasutuste inspektorile esitatava aastalõpu äriiseisu vorm vastasid üldiselt majandusministri ringkirjaga 20. XII 1932 ettekirjutatud igakuisele arvete seisule vormile ja olid seepärast krediitasutustele vastuvõetavad.

Ülaltähendatud muudatuse parimaks tunnis- tuseks on aga järgmised tööstussaaduste välja- veo arvud: 1929. a. — 45,1 milj. kr., 1930. a. — 12,0 milj. kr., 1931. a. — 27,3 milj. kr., 1932. a. — 16,2 milj. kr. ja 1933. a. — 18,62 milj. kr.

Tuleb aga tähendada, et seejuures hinnad tähtsamaile väljaveo aineile ikka veel avaldasid langevat tendentsi, nagu on näha järgnevast ta- belist:

		K r o o n.				
		1929	1930	1931	1932	1933
Tselluloos	pro tonn.	182	174	145	95	99
Vineer	" "	263	206	175	153	141
Tsement	" "	36,6	37,6	32,4	31,9	31,2
Puuvillalõng	" kg.	4,08	3,75	2,91	1,83	2,73
Trükipaber	" "	0,277	0,279	0,212	0,164	0,154
Rot.	" "	0,223	0,209	0,178	0,147	0,137
Kunstsarv. ja tsell. teos.	1,58	1,59	1,70	1,81	1,63
Tulitükid		0,495	0,477	0,450	0,312	1,422
Kartulijahu		0,274	0,199	0,166	0,179	0,179
Kuuselaudad ja -plangud kr. pro stand.		202	166	121,8	84,06	95,26

Pankade ja kindlustusseltside huvide kaitse alal tuli koyal käsitella veel mõndki tähtsat küsimust, kuid kitsas ruum ei võimalda neid siinkohal mainida.

T Ö Ö S T U S.

1933. a. tõi tööstuse languses murrangu. Tegevuse allaminev kurve jõudis madalaimale tase- mele juunikuus. Peagu kõik ettevõtted olid viim- se võimaluseni piiranud tööliste arvu ja tööaega ning täitsid ainult kõige hädatarvilisemaid telli- misi, et turult end mitte lõplikult lasta välja lüüa. Mõned tööstused seisid koguni vajaduse ees ukсед ajutiselt sulgeda. Kroonikursi viimine endisse vahekorda inglise naelaga juuni lõpul te- kitas võimaluse tegutseda vähema kahjuga, mille tagajärjeks oli tunduv tõus tööstuslikus tegevus- ses ja sellega ühtlasi kogu majanduses.

Suurtööstuse tegevust iseloomustavad kaju- kalt töötundide arvud järgmises tabelis:

Tehtud töötunde suurtööstuses:	(Miljoneis)		
	1929	1932	1933
Murrud ja kaevandused	6,1	4,4	4,4
Metallitööstused	7,9	6,0	5,8
Tekstiiltööstus	20,2	15,2	15,0
Puutööstus	8,2	4,4	5,3
Paberitööstus	5,3	3,7	3,8
Toiduainete-tööstus	4,3	3,5	3,4
Muu tööstus	10,6	8,8	9,4
Kokku	62,7	46,0	47,1

Peale rahaliste kahjude käisid tegevuse lan- gusega kaasas mitmed muud raskused. Nii sün- nitas tööliste arvu, palga ja tööaja vähendamise küsimus tööstureile kestvaid sekeldusi töölisvane- mate ja tööinspektsiooniga. Ametühingute Kesk- liit kasutas tööliste ärevat meeleolu. Vabrikuis korraldatud koosolekuil käsiteldi ekslikke ja aru- saamatusest tekkinud andmeid tööstuse kasudest ja nõuti järjest tööstuse riigistamist ning tema üle kontrolli sisseseadmist tööliste esindajate osa- võttel. Kahjuks seltsisid sääraستهle ässitustele veel õhutused poliitilistest rühmitustest, kus mit- mesugustel motiividel leiti olevat tulnud paras aeg tööstust rahva silmis diskrediteerida. Selle tulemusena ilmus päevakorralle paar seaduseel- nõu, mis tööstuse kulusid tunduvalt ähvardasid tõsta. Lisaks sellele olid alatisiks tööstuse häiri- jaoks päev-päevalt tihenevad teated turgude kit- sendustest tollide, kontingentide, litsentside ja lihtsalt sisseveokeeldude näol.

Küll katsus vabariigi valitsus ekspordiks tootlejaid toetada 7%-liste preemiatega, aga see ei annud tunduvald tagajärgi. Kui ühe käega anti väikest toetust, siis teisega võeti see ära, sest riigi sissetulekute vähenemise tõttu oldi sun- nitud kõrgendama kinnisvaramaksu (15%) ja seda nõuti 1933. a. sisse ka 1932. a. eest tagantjärele. Edasi tekitas tööstureis kestvat nurinat asjaolu, et nad olid sunnitud ekspordist saadava valuuta odavalt Eesti Pangale ära andma ja tarbekorral teatud osa sellest kõrgema kursiga ja paljude sekeldustega jälle hankima tagasi. Töötute aita- miseks tarviliste summade saamiseks tuli ette-

võtteile juure valisvõla pealt maksetud protsentidelt erakorraline kriisimaks, mis tegi kallimaks tarvisminevad krediidid, samuti maks läbikäigult siseturule müüdnud kaupadel, mis tõstis kohalikul turul hindu ja nõrgendas ühes füüsilistele isikutele peale pandud kriisimaksuga kodanike ostuvõimet, vähendades seega koduse turustamise ulatust.

Eksporttööstusest natuke paremas seisukorras oli kodumaa turgu varustav tööstus. Välis-kauba sisseveo kitsendused võimaldasid tal oma seisukohta tarvitajaskonna juures kindlustada. Mõnigi tegevusala sai nüüd parema tunnustuse ja võis suurendada oma läbikäiku. Aga see osaline tööstuse võit ei suutnud kaugeltki tasakaalustada ta kandvaima osa kannatusi ja kahjusid.

Peatudes üksikute tööstusalade juures selles järjekorras, nagu nad märgitud Riigi Statistika Keskbüroo nomenklatuuris, leiame, et:

Murrud ja kaevandused ja mineraalide ümbertöötamine arendavad tegevust endises suunas. Toore põlevkivi tarvituse kütteinena on läinud tagasi, selle asemel kasvab õli- ja bensiiniproduktioon. Õlide tarvitamine hoonete keskkütete juures on küll veel algastmel, kuid järjest suureneva tendentsiga. Tööliste arv on siin jäänud peagu muutmatuks. Telliskivitehased tegutsesid väga vähese koormatusega. Tallinnas valdab turgu silikaat. Lubjatehased oma produktioonis jäid eelmise aasta tasapinnale. Tsemendivabrik pidi tootlust vähendama — suuremate ja kapitaalsete ehituste puudumisel. Tähelepanu väärib asjaolu, et edeneb tulekindlate kivide valmistamine Eestis. Klaasivabrikust muutis üks oma asukohta, laiendades tegevust. On asutud ka klaasi lihvimisele ja lihtklaasi ilustamisele. Portselaanõude valmistamise ettevõtte on oma tegevust märksa laiendanud. Tema saadused rahuldavad võrdlemisi kaugemale minevaid nõudeid.

Metallitööstus kannatas eriti raskesti tööpuuduse all, kuna teistel tööstusaladel suuremaid investeerimisi ette ei võetud. Ainult maalaasuvaid jahuveskeid täiendati valtsidega, milliste valmistamisele oli asutud viimaseil aastail. Ka suurendasid mitmed vähemad tekstiilivabrikud oma telgede arvu.

Põllutööriistade valmistamises avaldus tunduvalt edu: adrad, hobuseredad, äkked, tuulajad, pumbad ja kartulivõtmisemasinad leiavad rahuldavat levikut.

Metallitööstus on meil kahjuks väga killustatud. Iga väiksemgi vabrik omab oma parandustöökoja, mis on varustatud kaunis rikkalikult

kõiksuguste metallitöötlemise masinatega, millega tehakse mitte ainult oma remonttöid, vaid headel juhtumel teistelegi tellijale.

Metallivalamise alal algasid eeltööd emailleeritud nõude valmistamiseks.

Vaskarmatuuri valmistamine on läinud peaaegselt väiketööstuse kätte.

Keemia alal kestsid raskused endise taravusega. Uusi aineid turule ei ole tulnud. Tiku- vabrikud ei töötanud täit aastat ega ka täielise tööliste arvuga.

Nahatööstus elustus teataval määral ja hakati uuesti valmistama kroomnahka. Ka asutati rida vähemaid ettevõtteid. Nende saatuse on veel välja kujunemata, sest ei ole veel jõutud selgusele nende kauba väärtuse kohta. Lakknaha valmistamisel saavutati kaunis tunduvalt edu.

Saapatööstustest lõpetasid kaks suuremat ettevõtet oma tegevuse.

Tekstiiltööstus püsis endisel kõrgusel, täites peaaegselt kohaliku turu nõudeid. Vähe- maist ettevõtteid töötasid mõned koguni kolme vahetusega, kuna suuremail ettevõtteil mitte alati ei jatkunud tööd kõigile töölisile kõigiks päeviks nõudlas.

Kudumistööstus suurenes nii ettevõtte arvult kui ka tööliste hulgalt. Peenemaid ja kallimaid masinaid veeti kogu aasta kestes järjest juure. Tegevuse tagajärgedega näivad ettevõtjad olevat rahul.

Puutööstus ekspordi osas avaldas aasta teisel poolel kindlat elavuse tendentsi. Seisvad saeveskid leidsid rentnikke, nõudmine saeraamide ja lokomobiilide järele tõusis. Metsahinnad aeti sügisel kohati õige kõrgele.

Suurtehased paberimassi ja vineerivalmistamise alal suunasid toormaterjaali ostmist ka naabermaade poole. Puusaaduste minekus ehituse otstarbeks oli tendents väga nõrk, niisama ka korterite varustamiseks aasta teisel poolel, kuna enne krooni langust mööblite ost oli võrdlemisi elav.

Eriti suurt elavnemist võis märgata metsatööstuses. Metsalankide eest pakuti enam- pakkumistel tunduvalt kõrgemat hinda kui eelmistel aastatel, osteti ära isegi eelmisel aastal müümata jäänud langid suure hinnalisandusega.

Paberi, tselluloosi ja puumassi valmistamises tekkis elavuse aasta teisel poolel, pärast krooni kursi langetamist. Tööd hakkas jätkuma kogu nädala päevadeks ja kõigile töölisile.

Poligraafia alal kestis endine seisukord. Kohati töötati lühendatud tööajaga, aga erilist tööliste arvu vähendamist ette ei tulnud.

Toidu- ja maitseainete valmistamises oli seisukord endiselt raske. Maaveskid võistlesid linna suurveskitega, kellele kaudselt oli tehtud kohuseks vilja kokkuost kõrgendatud hindadega. Rahva ostuvõime langus andis end tunda kõige kibedamini sel alal ja eriti veel

kehakattetööstuse alal. Seisukord paranes natuke hilisemal sügisel, kui algasid metsatööd ja pääsivad laiemalt liikvele tööd suuremais paberivabrikuis.

Kõige selgemini näitab üksikute tegevusalade seisukorda töötatöölise liigitamine Tallinna tööbörsil: pooled kõigist töötatöölisist olid õppimatud või n. n. „musta töö“ töölised, teine pool moodustus võrdsetes arvudes kantsleitööjõududest, ehitus- ja riistetöölisist.

Üldiselt oli töötatöölisi Eestis:

	Jaauari lõpul	Aprilli lõpul	Juuli lõpul	Oktoobri lõpul
1929	8.400	5.900	1.100	3.600
1930	8.500	6.000	1.200	3.800
1931	8.500	6.800	1.000	6.100
1932	14.800	11.800	2.400	9.500
1933	27.000	11.100	1.900	6.900

Ülaltoodud arvud näitavad küll, et ka meil on töötute arv aastast aastasse kasvanud ja eriti järsult 1932. ja 1933. aastal, siiski suhteliselt mitte sel määral kui mõnes teises tööstusriigis. Ka näitavad ülaltoodud arvud, et töötaolu kannab meil väga suurel määral sesoonilist ilmet ja on tingitud meie kliimaatilistest oludest ja meie geograafilisest asendist.

Kahjuks puudub meil võimalus teha kindlaks tööstustöölisele maksetud palkade üldsummat, kuna kesk- ja väiketööstuse kohta puuduvad sellekohased statistilised andmed, või need andmed on liig puudulikud. Kaudsete andmete varal võime siiski oletada, et üldine tööstustöölise teenistus ei ole vähenenud sel määral kui mõnes teises riigis. Ka ei ole sel määral langenud Eestis tööstussaaduste suurmüügihinnad. Võttes 1913. aasta baasiks võrdlusarvuga 100 saame järgmised võrdlusarvud Eesti tööstussaaduste suurmüügi hindade kohta:

1929	113
1930	96
1931	90
1932	83
1933	85

Erakordsete olukordade tõttu Kaubandus-tööstuskojal tuli erilise tähelepanuga jälgida sündmusi ja jõudu mööda aidata kaasa selleks, et meie tööstust kaitsta kõikide ähvardavate vapustuste eest. Kerkis päevakorraks rida tähtsaid küsimusi,

milliste kohta tuli kojal avaldada seisukohti. Piirdume siinkohal vaid kokkuvõtlike selgitustega üksikute küsimuste, kavade ja seaduseelnõude kohta, kuna käesolevas lühikeses tegevuse ülevaates on võimatu peatuda kõigi küsimuste juures, mis aasta jooksul on olnud päevakorras.

Töötute kindlustamise küsimus.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt saadeti kojale arvamise avaldamiseks Rahvusvahelise Tööstusbüroo poolt ülesvõetud töötute kindlustamise küsimus. Kuna koda oli juba varem tunnistanud vastuvõtmatuks tööpuuduse vastu võitlemise komitee algatusel väljatöötatud tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse eelnõu, mis nägi ette kõigi palgaliste kindlustamise töö iseloomule vaatamata, asus koda seisukohale, et Eesti võib Rahvusvahelise Tööstusbüroo poolt ülesseatud küsimusele vastata ainult eitavalt. Rahaliste toetuste maksimumine töötuile käiks meie rahvale üle jõu, pealegi oleks toetuste maksimum kunstlikuks tõukeks registreeritud töötute arvu kasvamisele, mitte aga otstarbekohane tööpuuduse probleemi lahendamise. Tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse eelnõu ei leidnud valitsuses ja riigikogu ringkondades poolehoidu ning jäi ellu viimata.

Tööaja lühendamise küsimuse

kohta, mis Rahvusvahelise Tööstusbüroo poolt ülesvõetud, asus koda seisukohale, et tööaja vähendamisele oleks teataval määral võimalik pehmen-dada majanduskriisist tekkinud olukorda, kuid tööaja lühendamist saaks teostada vaid siis, kui kõik riigid ratifitseeriksid vastava konventsiooni. Ka peaks konventsioon vähem arenenud tööstusmaadele lubama erandeid. Erandeid tuleks teha ka nendele maadele, kus kliimaatilised olud ja geograafiline asend tööstuse arenemiseks on ebasoodsad.

Pagaritööstuses öötöö-keelu pehmen-damise

asjus pidas koda haridus- ja sotsiaalministriga pikemaid läbirääkimisi, mis andsid läinud aastal lõpuks tulemusi. Haridus- ja sotsiaalminister pani 27. aprillil 1933. a. maksma määruse, mille alusel on kesk- ja väiketööstuse ettevõttele lubatud alata ettevalmistavaid ja abitöid ühel töölisel kell 3 hommikul, mis pagaritööstuse olukorda on parandanud.

Tööliskoja seaduse eelnõu.

Läinud aastal oli valitsusel kavatsus uuesti, riigikogule esitada tööliskoja seaduse eelnõu, mil-line omal ajal jäi riigikogus vastu võtmata. Pidades silmas, et koda eelnõu kohta oli juba tunamullu võtnud seisukoha ja et eelnõus ei olnud teh-

tud muudatusi, otsustas koda jääda omal ajal võetud seisukohtade juure ja riigikogu komisjonile eelnõu kohta esitada koja poolt väljatöötatud parandusettepanekud.

Haigekassade reformi küsimus.

1933. a. kerkis üles küsimus, kas ei oleks võimalik reformeerida haigekassa tegevust ja haigekassa kulude vähendamise teel vähendada haigekassamaksu. Koguti haigekassade tegevuse kohta andmeid, milliseist selgus, et kulude vähendamine oleks vahest teataval määral teostatav, kuid võttes arvesse selleaegseid meeoleolusi riigikogus leiti, et reformi läbiviimiseks seadusandlikul teel ei ole lootusi, ning vastava kava väljatöötamine lükkati edasi.

Sotsiaalküsimuste alal tuleb märkida veel palgatõstmise nõudmist 25% võrra septembrikuus ettekäändel, nagu oleks krooni kukutamise järele elukallidus tõusnud. Koostatud andmete varal — mis hiljem ajakirjanduses avaldati — võisid tööandjad näidata ära, et nõudmisel ei ole tõsist alust. Üldine töötasu tõstmine jäi ära, välja arvatud ettevõtteis, mis peaaegselt valmistasid väljaveokaupa ja kus palgad kroonihoidmise aja kestes olid paaril korral alanud.

Tööraamatute seaduse eelnõu.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt oli koostatud ja Kaubandus-tööstuskojale arvamise avaldamiseks saadetud tööraamatute seaduse eelnõu, milline näeb ette, et igal töövõtjal, kes saab palka alla 150 kr. kuus, peab olema oma tööraamat, mille järgi võiks kontrollida ta teenistuse ulatust. — Koda pooldas seaduse eelnõu, kuid tänini pole see veel seaduseks saanud.

Maiusainete maksu kaotamise küsimuse kohta esitas koda majandusministrile ja maksudevalitsusele mitu märgukirja ning pidas korduvalt läbirääkimisi selle maksu kaotamise vajaduse kohta. Läänud aastal ei olnud võimalik selle maksu kaotamist läbi viia, küll võib aga praegu loota, et astutud sammu ei jää tagajärgedeta ja maiusainete maks kõige lähemal ajal kaotatakse.

Tööstuslike ettevõtete keskmiste kasuprotsentide normide läbivaatamine.

Kojale esitati rida palveid, milliseis üksikud töösturid ja töösturite organisatsioonid palusid astuda samme tööstuslike ettevõtete keskmiste puhaskasunormide vähendamiseks, et sellega hoida ära ebaõiglaselt kõrget maksustamist. Otsustati teha vähendamise ettepanekuid, kui

töösturite poolt esitatud ettepanekud on põhjendatud. Ühtlasi tunnistati aga tarviliseks juhtida töösturite tähelepanu sellele, et juhtumil, kui ettevõtja ise on oma oskamatusse tõttu ärimaksu deklaratsioonis üles annud tegelikust kasust palju suuremaid kasusid või läbikäike, ei too keskmiste puhaskasunormide vähendamine enesega kaasa maksude vähendamist. Arvesse võttes, et suur osa kesk- ja väiketööstureid koostab puudulikult oma puhaskasu deklaratsioonid, tunnistati tarviliseks korraldada tööstureile loenguid, kus nendele selgitatakse maksustamise korda.

Rahakapitalide väljavoolu tõkestamise seaduse eelnõu, millise eelnõuga taheti ära hoida rahakapitalide väljavoolu Eestist ja sundida Eesti kodanikke oma hoisusummasid ja muid varasid välismailt Eestisse tooma, tunnistati Kojas poolt täiesti vastuvõetavaks. Põhimõtteliselt ei võiks kellelgi sellase seaduse vastu midagi olla, kas aga eelnõu elluviimisega suuremaid välisvaluuta summasid Eestisse voolab, on rohkem kui küsitav. Säärane sundus aga tooks enesega kaasa palju pahesid — takistaks välismaa kapitali juurevoolu Eestisse, mida meile on tarvis, kõigutaks suurel määral meie krediidiusaldust välismail ning kutsuks välja väliskapitalide põgenemise Eestist. Kojas poolt eelnõu kohta võetud seisukohad avaldati valitsusele, kes neid osaliselt võttis arvesse ja eelnõu rea koja poolt ettepanud parandustega pani maksma.

Meistrite õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse elluviimisel kerkis üles rida uusi küsimusi, millised kojast lahendati. Tähtsaimaks küsimuseks sel alal oli kutseoskuse nõukogu poolt ülesvõetud meistrite seaduse täiendamise kava. Kava kohaselt tahetakse meistrite õigusi suurendada ja maksma panna korda, mille alusel ainult meistritel ja inseneridel oleks õigus ettevõtteid juhtida. See kava viiakse seadusandluse teel ellu arvatavasti lähemal ajal.

Käsitöö-sektsiooni asutamise küsimus.

Kesk- ja väiketööstur-meistrite keskkoondu avaldas soovi, et koja juure moodustataks käsitööstuse sektsioon, kelle valijaskonna moodustaksid käsitöömeistrid. Koda on käsitööliste organiseerimise juba aastate eest tunnustanud põhimõtteliselt tarviliseks ja on juba korduvalt kaalunud küsimust, kuidas teostada käsitööliste organiseerimist. Suurimaks raskuseks küsimuse lahendamisel on asjaolu, et raske on leida ühist tunnusmärki käsitööliste jaoks, mille alusel neid võiks arvata teatava sundusliku organisatsiooni

valijate hulka. Kasitöö-sektsiooni asutamine oleks lihtsam teostada, kui tema valijate hulka arvata ainult kutseõiguslikud käsitöölised, kuid ettepaneku tegija arvates tuleks sektsiooni valijate hulka arvata kõik isikud, kes teenivad käsitööga enesele ülalpidamist. Koja juhatus tegi koja sündikule ülesandeks koostada vastav eelnõu. Eelnõu oli paevakorras kojas korraldatud nõupidamistel. Kava kohta lõplikku seisukohta läinud aastal vastu ei võetud.

Vangimajade tööde pärast on teravat nurinat tekkinud organiseeritud töösturite peres, kuna on leitud, et vangimajad tööstusliku töö alal olles eesõigustatud seisukorras arendavad võistlust eraalgatuslikule tööstusele. Vangimajades teostatav töö-organisatsioon tekitab ebatervet ja ebaõiglast konkurentsi tööturul ja raskendab eraalgatusel tootmist arendada loomulikult ja tervel alusel, mille tõttu oleks tarviline abinõude leidmine säärase konkurentsi kõrvaldamiseks vangimajade ja eraettevõtjate vahel. Kaubandus-tööstuskoda oma poolt on valitsusasutuste juures astunud sellekohaseid samme, kuid siamaani, kahjuks, nähtava tulemuseta.

Endiste gildide varade korraldamise seaduse alusel andis riigikogu Kaubandus-tööstuskojale omanduseks endise St. Kanuti gildi maja. Koja juhatus eettepanekul otsustas koja peakoosolek hoone koja otstarbeile vastavalt ehitada ümber. Koja juhatusel poolt moodustati 3-liikmeline chituskomisjon, kuhu valiti koja esimees J. Puhk, A. Sinisoff ja koja nõukogu liige K. Mikita. Ehituskomisjon algas oma tegevust jaanuarikuus läinud aastal, chitustööd ja hoone sisustamine viidi lõpule 11. novembriks, missugusel päeval leidis aset ka hoone pidulik õnnistamine.

L A E V A N D U S.

Vaatamata raskustele laevasõidus näitas ka 1933. a. juurekasvu Eesti kaubalaevastikus. Kuid see juurekasv oli juba märksa vähem kui viimastel aastail ning teatavate oletuste ja tunnuste põhjal võib konstateerida, et läinud aasta oli pöördepunktiks laevastiku juurekasvu vähenemise poole.

Kokku võttes oli pilt järgmine:

	Kahanemine	Suurenemine
Aurikud		4 laeva 6.227 br.-tn.
m/l.		1 „ 90 „
mp/l.	5 laeva 1.186 br.-tn.	
p/l.	5 „ 290 „	
	10 laeva 1.476 br.-tn.	5 laeva 6.317 br.-tn.

Absoluutne juurekasv 4.841 br.-tn.

Need andmed võivad veidi kõikuda, kuna laevade register ei peegelda just täpselt tegelikku olukorda. Arvesse võtmata on jäetud ka merepraamid, millede tonnaaz vähenes l. a. üle 1000 br.-reg.-tn.

Võrdluseks olgu nimetatud viimase viie aasta masinlaevastiku absoluutsed juurekasvud:

1933. a.	4.841 br.-reg.-tn.
1932. a.	19.242 „ „ „
1931. a.	8.534 „ „ „
1930. a.	18.340 „ „ „
1929. a.	13.934 „ „ „

Need andmed näitavad, et läinud aastal on kaubalaevastiku kasvamine läinud tunduvalt tagasi, mille juures paistab silma väga suur vana laevade protsent. Ühe suurema laeva juures on tegemist peaaegaliselt laeva ületoomisega eesti lipu alla.

1. jaan. 1934. a. oli Eesti kaubalaevastiku koosseis järgmine:

113 a.-l.	103.493 br.-reg.-tn.
59 m.-l. ja mp.-l.	9.498 „ „ „
201 p.-l.	17.734 „ „ „
373 laeva	130.725 br.-reg.-tn.

Selles laevastiku koosseisus oli:

Eraprahilaevu:

a.-l. 69 tk.	93.832 br.-reg.-tn.
m.-l. ja mp.-l. 52 tk.	8.717 „ „ „
p.-l. 201 tk.	17.734 „ „ „
322 „	120.283 br.-reg.-tn.

ja ümarguselt 3000 br.-reg.-tn. reisijate- ja prahiliinilaevu. Muud laevad olid kas jäämurdjad, puksiir- või teised erilaevad. Arvestades p.-l. redutseeritud tonnaazi ühele neljandikule näeme, et prahi- ja reisijate-laevastiku redutseeritud tonnaaz oli 1. jaan. 1934. a. ümarguselt 110.000 br.-reg.-tn. või umbes 150.000 kandejõu-tonni. Kui arvestada seda, et iga prahilaev aastast praegustes veooludes võiks keskmiselt teha umbes 10 laadungis reisi (keskm. 1000 miili iga reis), siis oleks kaubalaevastiku veovõime ca 1.500.000 tn., kaupade vedu kahe otsaga töötamisel aga veel märksa rohkem.

Kaubalaevastiku arengu takistuseks läinud aastal olid viletsad tegevuse resultaadid nii cel-

misel kui ka 1933. a., mis ei annud ülejääke laevade amortiseerimiseks, mille arvel oleks võidud vajalisel määral laevastikku uuendada. Ka ei tulnud laevastiku uuendamiseks ja arendamiseks vastu tarvilisel määral krediitidega, tõmmates laevasõidust järkjärgult tagasi isegi need vähesed krediidid, mis sellele alale olid määratud 1927.—1929. a. jooksul. Kuna aga laevasõidus tuleb arvestada rahvusvahelist võistlust ning laevandusel ei ole teisi kui odavaprotsendiline krediit, siis tuli võtta tõsiselt kaalumisele laevasõidu krediidi protsendi üldine vähendamine vähemalt välisriikide protsendi normini.

Kaubandus-tööstuskoja tegevus laevasõidu alal seisis üldiselt endise töö jätkamises ning uute üleskerkinud küsimuste kohta seisukoha võtmises ja lahendamises, kuivõrd see oli võimalik ja teostatav.

Kaubalaevastiku arendamine ja maksustamine.

Aasta jooksul astuti terve rida samme kaubalaevastiku seisukorra parandamiseks, kuid kõik katsed prahituru parandamiseks ei annud mingeid tulemusi, sest need ei olene meist, vaid rahvusvahelisest olukorrast. On astutud samme, et laevasõidust tulev valuuta võimaldataks realiseerida kõrgema kursiga, mida ka valitsus tol korral pooldas, kuid valuuta küsimus lahenes seega, et eesti krooni kurss juuni lõpul valitsuse poolt viidi inglise naela alusele, mis aitas kaasa meie laevade võistlusvõime tõstmiseks.

Mitmel puhul koda pöördus valitsuse poole ning võttis osa ministeeriumide vahelistest nõupidamistest enne 1. sept. 1931. a. laevade ostuks ja kordaseadmiseks tehtud riiklike ja erapankade laenude pikaajalisteks odavaprotsendilisteks laenudeks ümberlaenuamise asjus samal alusel nagu seda on tehtud põllumajanduses. Selle põhimõtte kiitis küll valitsus heaks, kuid küsimuse teostamine jäi käesoleva aasta peale; nüüd on saadud vabariigi valitsuse otsus, et Pikkalaenu Panga poolt laevandusele enne 1. jaanuari 1932. a. antud laenude intressimäärad on viidud alla, arvates 1. jaanuarist 1934. a.

Laevade varustusmaterjalide hindade allaviimise küsimus.

Läinud aasta alul kustutati majandusministeeriumi poolt laeva patent-põhjavärvide tollita sissevedu, mis tähendas otseselt hinnatõusu nendele materjalidele; astutud sammude tagajärjel lubati põhjavärve ühes teiste patentvärvidega jälle tollita sisse tuua. Samuti täiendati määrust selles mõttes, et ka tinapunast võib sisse tuua tollita. See soodustus saab seega osaks ka ranna-

ja sisesõidulaevadele. Aasta lõpul täiendati määruses tähendatud nimekirja veel lipuriidega, võttes arvesse uute signaallippude nõudmist.

Vabaladude seaduse andmiseks ja vastava lao võimaldamiseks astuti aasta jooksul samme. Ministeeriumi poolt esitati aasta alul vastav vabaladude seaduse eelnõu, kuid viimane ei olnud küllalt vastuvõetav ja praktiline. Käesoleval aastal koostati ministeeriumi poolt laeva varustuslao kohta erikava ja lubati see navigatsiooni aluks teostada.

Ka kodumaa materjaali hindade alandamiseks laevadele on koda astunud mõnesuguseid samme ning loodetavasti navigatsiooni aluks alanevad laevadele mõnede materjalide, nagu trosid, presendi ja purjeriide, hinnad.

Dokkimise ja remondihindade allaviimiseks aitas läinud aastal kaasa krooni ümberhindamine, mis meile dokkimise ja remondihinnad tõi ligemale välismaa hindadele. Kahjuks aga ei saanud tehased jääda kõigis hindades endisele tasemele, mistõttu mõned kodumaa hinnad praegu on siiski kõrgemad välismaa omadest. Koda püüdis ka nõuda laevade vabastamist sadamamaksudest, kui nad tulevad orderi põhjal või provianteerima. Tariifi nõukogus, kus asi oli arutusel, leiti, et laevu, kui nad tulevad orderi järele, võiks 2 kuud maksudest vabastada.

Merekõlvulisuse tunnistuse nõudmise asjus on esinetud mitmel korral ettepanekutega, et klassilaevadelt ei nõutaks valitsuse asutuste tunnistust ning mitteklassis olevad laevad käiksid 3—4 a. tagant põhjaliku perioodilise järelevaatuse alla. Seni on küsimus veel lahendamata.

Merimeeste õnnetusjuhtude vastu kindlustamise seaduse asjus esitati aasta alul haridus- ja sotsiaalministri poolt täiendatud eelnõu, mis nägi ette laevameeste kindlustamise õnnetusjuhtude vastu samal alusel, nagu see on teostatud tööstuses, mille juures kindlustuse preemiad tasuks laev ja kindlustamisele kuuluksid kõigi laevade meeskonnad, kus üle 5 inimese on tegevuses.

Koda asus selle kava suhtes eitavale seisukohale, kuna see tooks raskel ajal laevaomanikele uusi kohustusi. Ka kindlustuse alused leiti olevat vastuvõetamatud.

Küsimust uuriti ligemalt ning koostati täiesti uus merimeeste kindlustuse seaduse kava, mille alusel võiks kõne alla tulla kindlustuse seaduse teostamine. Kava järgi kindlustuse ulatus on koostatud vastavalt Skandinaavia riikide seadustele, kindlustust teostaks eriti selleks asutatav vastas-

tikunc selts. Arvestades seda, et kindlustuse teostamine tooks laevaomanikele suuri lisakulusid, asuti seisukohale, et laevad on nõus vabatahtlikult lubama kindlustamise teostamist selle kava järgi, kuid tingimusega, et samal ajal, kui hakkaks maksma see kindlustuse seadus, viidaks läbi muudatused laeva deki- ja masinajuhtkonna seadustes, kavade järgi, mis töötati välja veeteede valitsuse poolt ning vaadati läbi ühises segakomisjonis. Viimased aitaksid Eesti laevu tingimuste suhtes viia ligemale välislaevadele ning vähendada kulusid, millega teatava määraneni kompenseeruksid kindlustuse kaudu peale tulevad kohustused. Edasi nõuti, et kindlustus teostataks esitatud kava kohaselt ning selles ei võetaks ette sisulisi muudatusi.

Deki- ja masinajuhtkonna seaduse muutmise küsimuses, mis Eesti kaubalaevastiku arengule on suure tähtsusega, eriti teatava grupi laevadele, kus meie nõudmised ja sellega ühenduses ka kulu on äärmiselt suured, ei jõutud aasta jooksul lõpule. Kevadel riigikogu laialiminekku eel vastavat seadust riigikogule ei esitatud. Juunis-juulis töötav ministeeriumide vaheline komisjon tunnistas selle küsimuse kiireks.

Sügisel töötas veeteede valitsus välja lõpliku kava dekijuhtkonna ümberkorraldamiseks. Seaduse kava arutati asjaomaste ringkondade ja organisatsioonide osavõtul ning selles tehti asjakohased parandused. Käesoleva aasta alul töötati seniste läbirääkimiste põhjal välja ka masinajuhtkonna seaduse muutmise ettepanek ning arutati ka see segakomisjonis läbi. Neid ettepanekuid ei esitatud aga riigikogule ja nad on seni teostamata. Tagajärg on see, et mitmed meie laevade grupid peavad sõitma kuni 50% rohkem deki- ja masinajuhtkonnaga kui Skandinaavia riikide ja Saksa laevad.

Radio korralduse küsimus lahenes laevandusele soovitaval viisil. Teedeministeeriumi nõustus seisukohaga, et raadiomäärustikus ettenähtud raadiosundus ei ole meil maksev, nii et raadiot võib meil korraldada laevaomaniku äranägemisel. Ka on teostamisel 1929. a. inimjulgeoleku konventsioon. III j. laevades on lubatud radio alal tegutseda kõrvalametina laeva juhtkonna liikmeil. Uutes radio-telegrafistide eksamite määrustes, mis välja antakse 1934. a., nähakse ette ka raadiovahimehe instituut, nii et ka meil tulevastes II ja I järgu laevades ei tarvitseks pidada ainult raadiooperaatoreid, vaid osa tööd tehtaks ära vahimeeste poolt. 1933. a. tüürimeestele raadiokursusi ei korraldatud, kuid nähtavasti tõuseb selleks ligemal ajal jällegi tarvi-

dus, kui merekool ei suuda niipalju tüürimehi selleks ette valmistada, et nad võiksid anda vastava eksami ja kõik meie III järgu laevad võiksid olla varustatud tüürimeeste-raadiooperaatoritega.

Meeskondade koosseisude määruse küsimus, mis ühenduses merimeeste seaduse vastava paragraafiga, kõikus kaua õhus, ja selle juures olid mitmel korral läbi minemas sundnormid, mis oleksid tõstnud meeskondade arvu. Küsimus lahenes lõplikult 1933. a. Pikkade läbirääkimiste järele õnnestus kokku leppida sundmääruse normile, mis avaldatud „R. T.“ nr. 31 — 1933. a., kus on kindlaks määratud deki- ja katlameeskonna alammäärad. Kuigi koda üldiselt on niisuguste detailsete sundmääruste vastu, millega raske korraldada tegeliku elu vajadusi, võib märkida, et see sundmäärus on nüüd võrdlemisi vastuvõetaval viisil teostatud ning vististi vähe laevu on selle tõttu tunnud raskust.

Merimeeste seaduses ilmsikstulnud puudused.

Merimeeste seaduse § 12—13 järgi käies tekkis laevadel raskusi meeste mahamunsterdamisel, kui laevad mööda minnes tulid sadamasse selleks otstarbeks. Ka tekkis sellest lisanõudmisi meeste poolt. Kuna seaduse vastavad paragraafid ei ole sunduslikud, siis võivad laevaomanikud vastavais lepingupunktides leppida kokku ka teisiti, mille peale on juhitud tähelepanu, andes klausli, mis kõrvaldab nimetatud paragraafide tõttu tekkivad raskused.

Teenistuslepingute ja munsterrollide alal on veel pandud tähele, et munsterrolli võetakse sisse lisatingimusi tööaja kohta, mis on väga mitmet moodi redigeeritud ning tihti laevaomanikule kahjulikud. Juhiti tähelepanu sellele, et Eestis maksivate seaduste järgi tööaeg laevades ei ole normeeritud ning seetõttu laevaomanikul ei ole kasulik võtta lepingusse tingimusi, mis teda rohkem piiravad kui seadus seda nõuab. Et küsimuses luua ühtlust, selleks on asi võetud uurimisele.

Tööaja seaduse küsimus.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt võeti jälle üles tööaja seaduse küsimus laevades, mille kohta saadeti koja eitav seisukoht, märkides ära, et meil praegustes oludes säärase seaduse maksmapanek halvaks laevade tegutsemis- ja võistlusvõimet, sest vähema tööaja arvel suureneksid laevade väljaminekud, pikeneks laevade laadimine ja lossimine ning halveneks vahekord laevajuhtide ja meeskonna vahel.

Dispašööri nimetamise asjus vastavalt seadusele on seatud kokku dispašööri katsetamise kavad, millised ka valitsuse poolt on vastu võe-

tud, ning käesoleval aastal oli eksam dispašöörideks soovijaile.

Sadama tööde korraldamise seadus.

Riigikogu liikme Jõeääre poolt koostatud sadama tööde korraldamise seaduse kava kohta, mis nägi ette, et sadamatööde korraldus kõigis Eesti sadamais antakse sadamatöölise ametiühingu korraldusse, asuti eitavale seisukohale, leides, et niisuguse seaduse vastuvõtmine oleks äärmiselt kahjulik meie sadamate tööle ja arengule. Seaduse kava kohta avaldasid ka protesti tegelikud sadama töölised, mille tagajärjel kava kõrvaldati.

Konsulaarseaduse eelnõu kohta avaldas koda oma seisukohad ning tegi parandusettepanekud, millised ka valitsuse poolt enam-vähem arvesse võeti. Üldiselt on seaduse kava ja põhimõtted vastuvõetavad.

Merekooli ja mehhaanikute kooli seadus.

Uus merekooli seadus oli põhjalikul kaalumisel haridus- ja sotsiaalministeeriumi komisjonis, millest võttis osa ka koja esindaja, avaldades komisjonis koja poolt vastuvõetud seisukohad. Seaduses tehti komisjonis palju muudatusi ning töötati välja lõplik redaktsioon. See seadus kõrvaldaks palju puudusi, mis paregu valitsevad deki- ja masinajuhtkonna ettevalmistamisel.

Konventsiooni eelnõu laevade peale- ja mahalaadimisel tegutsevate töölise kaitse kohta õnnetuste vastu.

Riigikogu sotsiaalkomisjoni poolt seisukoha võtmiseks saadetud eelnõu kohta asuti eitavale seisukohale, tunnistades vastuvõtmatuks esitatud konventsiooni ratifitseerimise enne, kui seda ei ole teinud teised naaber- ja Skandinaavia riigid. Kuid peeti soovitavaks, et sisemiste seaduste määruste korras pandaks maksma konventsiooni põhimõtted välissõidulaevades ning võimaldataks laadimise-loomise seadete tunnistuste väljaandmist ja perioodilist järelevaatust Eestis.

Päästetööd territoriaalvetes.

Koja poole on pöördud sammude astumiseks, et välismaa päästeseltsidel keeldaks laevade päästmine Eesti territoriaalvetes; selleks oleks vaja välja anda täiendusseadus, et laevade päästmine ärina on lubatud eesti rannavetes ainult eesti päästeseltsidele, kuna välismaa päästeseltsid peaksid samaks otstarbeks nõutama tegutsemisloa vastava seaduse alusel.

On pöördud konsulite poole järelepärimisega, kui sealsetes territoriaalvetes randub mõni välismaa laev ning selle laeva aitamiseks või päästmiseks on vajaline tarvitada eriti selleks väljakut-

sutavate päästelaevade abi, kas on õigus avariis olevale laevajuhil kutsuda mõnd välismaa päästelaeva abiks ning kas on selleks vaja saada ametivõimude eriluba ja maksa erimakse. Selgus, et teistes maades, peale Prantsusmaa, on päästetööd vabad igale lipule, ei vajata erilubasid ega nõuta sel puhul ka erimakse. Seetõttu küsimus lahendati nii, et otsustati päästetööde asjus jääda senise korra juure, s. o. et laevade päästmine hädaohu puhul on Eesti territoriaalvetes vaba kõigile lipudele, samal alusel nagu teistes riikides, kuid et Eestis on oma lipu all, oma meeskondadega varustatud, küllaldane ja hea praktikaga statsioneeriv päästelaevastik, siis ei loeta soovitavaks välislipu all olevate päästelaevade statsioneerimist Eesti territoriaalvetes.

Veeteede mõõtmise küsimuses on asutud seisukohale, et Westi-poolsete veeteede mõõtmist alatakse esimeses järjekorras. Seni on seda tehtud Tallinnast idapoolsel rannikul, kuid kaubalaevastiku seisukohast on sel vähem tähtsust kui Westi-poolses rajoonis, kus laevasõit on tunduvalt suurem ja riigile tulutoovam.

Jäälolude propagandafilmi valmistamise asjus, milline annab võimaluse näidata laematele ringkondadele talvisel navigatsioonil jäälõhkujate tööd ning jäälolude suhtes näidata Tallinna sadama paremusi, võrreldes Riia, Leningradi ja Helsingiga, on loetud otstarbekohaseks propagandafilmi valmistamist, mida koda omalt poolt ka aineliselt toetab.

Tööpuuduse lahendamise küsimuses on valitsuse poole pöördud ettepanekuga, et katsutaks tööpuudusest saada üle, ostes välismaalt madalate hindadega vanu laevu ja tehes siin neile survey-remondi, millega saaksid vastava tööala töölised tööd ja loodaks juure uusi väärtusi. Seejuures jääks valuuta Eestisse ning riik kuluks raha tööpuuduse lahendamiseks vaid krediidina, mis hiljem riigile tagasi maksetakse.

Laevasõidu alluvuse küsimus ministeeriumile.

Ühenduses valitsemise aparaadi ümberkorraldamise kavadega esitati valitsusele märgukiri, kus paluti kaubalaevastik ja sadamad viia teedeministeeriumi alt majandusministeeriumi alla, kuna praktiline elu on näidanud, et meil samuti nagu kaaluvas osas välisriikides selle ala juhtimine majandusministeeriumi poolt võiks olla edukam laevanduse arengule. Need seisukohad kanti koja esindajate poolt isiklikult ette ka hr. riigivanemale. Küsimus jäi aga veel otsustamata, kuna kohtuministeeriumi ja riigivanema seletusel see võetavat teostamisele, kui on lõpetatud suuremad riigivalitsemise ümberkorraldused,

Osavõtmine teedeministeriumis töötavast ministeriumide vahelisest komisjonist laevasõidu küsimuste uurimiseks ja ettepanekute tegemiseks.

Nimetatud komisjon kiitis heaks terve rea samme laevasõidu alal, muude hulgas peaaegu kõikide nende ettepanekute lahenduse vajaduse, mis koja esindajate poolt pandi ette. Komisjoni otsused aitasid kaasa teatavate küsimuste läbiviimisel.

Koja ekspertide asjus on valmistatud kava koja ekspertide korralduse lõpuleviimiseks, mis ka on teostatud; ekspertide nimekiri on täiendatud vajalike alade ekspertidega ning uued ekspertide valimised on viidud läbi. Samuti töötati välja ametlike ekspertide taksid, millised ka koja nõukogu poolt on kinnitatud.

Laevasõidu statistika alal on Riigi Statistika Keskbüroole tehtud ettepanek, et korraldataks suuremas ulatuses laevasõidu statistikat, nagu eesti lipu all sõitva kaubalaevastiku tegevuse ja selle rahvamajandusliku tähtsuse, laevaparanduse tööstuse, sadama kaitööde, veohindade, laevade hukkamise ja avariide ning jääolude jne. kohta.

Peale ülalloodud tähtsamate küsimuste, mis tegevuse aruandes on puudutatud vaid üsna kokkuvõtlikult, on koyal aruandeaasta kestes tulnud lahendada hulk küsimusi väga mitmesugustel aladel, kaitstes koja ümber koondunud majandusringkondade huve. Kõiki neid küsimusi ei saa aga pildistada tegevuse aruandes, kuna selleks puudub ruum ning pealegi omab see tegevus juba korduva ning jooksva töö iseloomu. Osa neist ülesandest oli võimalik väljendada statistilistes ar-

vudes, mis on lisatud kaesoleva tegevuse ülevaate juure.

Erakordsetest koja sisemistest töödest, peale koja praeguse hoone ümberehituse, millest juba eespool oli juttu, võiks nimetada veel Kaubandus-tööstuskoja valijate nimekirja koostamist ning valimiste tehnilist läbiviimist, mis nõudis koja personaalilt suuri pingutusi. Valimistöödega alustati juba aruandeaasta maikuus ja lõpetati detsembris, millal koja valimiste tagajärjed kuulutati välja.

Kuna valijate nimekirjad koja uue juhatuskirja kohaselt koostati äride registri ja ametliku laevaregistri andmeil, siis tuli ilmsiks, et osa äripidajaid ei taida äride registreerimise seaduse nõudeid, sest äride registris leidis hulk n.-n „surnud hingi“, s. o. firmasid, millised küll tegevuse on lõpetanud, kuid milliste omanikud on jätnud kojale sellest teatamata. Samuti selgus koja valijate nimestiku koostamisel rida teisigi muudatusi varem äride registrisse kantud andmeis, eriti just firmade asukohtades. Kõigi nende äripidajatega tuli koyal pidada kirjavahetust ja neid kutsuda üles äride registreerimise seaduse nõudeid täitma. Peale puhttehniliste valimistööde läbiviimise tuli koyal lahendada rida põhimõttelisi küsimusi seoses valimiste määruste tõlgitsemisega, kusjuures tuli mitmel juhul revideerida eelmistel valimistel olnud seisukohti.

Lõppeks mainime veel, et erakordsed ajad tõid kojale ka erakordseid ülesandeid, mida koja orgaanid, valitud tegelased ja ametkond püüdsid täita parima arusaamise ja andumusega, olles teadlikud selles, et tööd tehakse kodumaa rahvamajanduse hüvanguks.

Statistilisi andmeid Kaubandus-tööstuskoja jooksvast tööst 1933. a.

1. Koosolekuid ja erinõupidamisi kojas:

Koja peakoosolekuid	3
„ nõukogu koosolekuid	4
„ juhatuses koosolekuid	29
„ majaehituse komisjoni koosolekuid	45
„ sektsioonide täiskogude koosolekuid	23
„ sektsioonide büroode koosolekuid	88
„ sektsioonide vahelisi nõupidamisi	4
Erinõupidamisi üksikuil erialadel	57
Ad hoc-komisjonide koosolekuid	18
Lepituskomisjoni koosolekuid	8
Sadama- ja merekaubanduse komisjoni koosolekuid	9
Kokku mitmesuguseid koosolekuid	288

2. Jooksev töö koja arveosakonnas. Läbi töötatud maksjate nimekirju 383 — 48.014 maksnikuga.

Maksu arvestuste selgitamiseks kirjalikke järelepärimisi tehtud 1.174 juhtumil.
Uute aasta jooksul juuretunud ettevõtete kohta uusi maksnike-kaarte välja kirjutatud 3.682 tk.
Maksude märkimisel käsitada 52.380 kaarti.
Peetud raamatuid arvult 28 tk.
Nendesse 12 kuu jooksul tehtud 13.379 sissekannet.

Äride registreerimise alal.

Uusi firmasid registreeritud 1.215
Varem registr. andmeis tehtud muudatusi 1.274
Tegevuse lõpetamisi registreeritud 2.666

Tunnistusi välja antud	196	Uusi raamatuid aasta jooksul kartoteeki kantud	33
Kirju sisse tulnud	7.526	8. Juriidilise nõuande alal.	
Kirju välja läinud	7.288	Aasta jooksul juriidilist nõu antud suusõnal ja kirjalikult — kordi	580
Teateid firmade kohta antud (telef. ja suusõn.)	6.000	9. Kaubandus-tööstuskoja lepituskomisjoni toimingute alal.	
4. Kaubandus-tööstuskoja valimiste alal.		Lepitustoimingute korraldamiseks aasta jooksul saadud nõudepalveid	17
Äride registri akte läbi töötatud	17.102	Lepitustoiminguid korraldatud ja toimetused rahukogule ära saadetud	8
Koja valijate kaarte koostatud	9.600	Protokolle ja komisjoni otsuseid koostatud	16
Koja arveosak. kaarte (äripid. kohta, kes on lunastanud äritunnistuse) läbi töötatud	9.800	Kirju lepitustoimingute alal vahetatud	250
Koja liikmete valimisõigust omaval. kaudu selgitatud — juhul	5.450	10. Ajakirja toimetamise ja väljandmise alal.	
Koja liikme kandidaatide nimekirju valijaile saadetud	6.146	Toimetatud ja välja antud 24 nr. ajakirja, à 1400 eks. 16—32 lhk. suur, kokku lhk.	412
5. Protestitud vekslite nimekirjade väljaandmise alal.		Aadresse valmistatud ja abonentidele aasta jooksul eksemplaare kätte saadetud	28.800
1931./32. a. a. protestitud vekslite kokkuvõtte koostatud (250 eks. 843 lhk.), milles nimesid	65.000	Abonentide kartoteek koostatud, kaarte	1.400
12 prot. vekslite kuunimestikku koostatud à 200 eks. kokku 885 lhk., milledes nimesid	38.423	Kirju vahetatud tellimiste, kuulutuste jne. asjus	500
Aadresse valmistatud ja tellijaile nimekirju kätte saadetud	2.325	11. Loenguid ja kursusi korraldatud.	
Arveid prot. vekslite nimestiku abonentidele välja kirjutatud ja kätte saadetud	139	Tallinnas peetud loenguid	6
Kirju sisse tulnud	2.117	Teistes kohtades loenguid olnud	27
Kirju välja läinud	3.139	Kursusi korraldatud üldse	5 näd.
Aasta jooksul vekslite proteste olnud	38.423	Kursused kestsid — Pärnus	4
Protestitud vekslite kogusumma Kr. 7.028.201		Tallinnas	8
Protestitud vekslite registrisse kantud proteste	38.423	Narvas	8
Protesti mitteamvestamise palveid saadud	627	Rakveres	7
Proteste otsustatud ja otsuseist kirjal. teatatud	627	Viljandis	8
Protestitud vekslite asjus kojas käinud inimesi aasta jooksul ümarguselt	1.500	12. Koda välispool esindatud.	
6. Registratuuri ja arhiivi korraldamise alal.		korda	
Kauba päritolu tunnistusi välja antud	296	Riigikogu komisjonides	16
Sissetulnud kirju registreeritud ja korraldatud	2.820	Ministeeriumides ja riigiasutustes	73
Väljaläinud kirju registreeritud, kinni pandud ja ära saadetud (kutsed ühe nr. all kümneis eksemplaarides) kokku	13.753	Omavalitsusasutustes	24
7. Raamatukogu korraldamise alal.		Kokku 113	
Raamatukogu kartoteek koostatud, kaarte	1.500	13. Koja alatised esindajad võtsid osa koosolekuist:	
Lugemiseks välja antud ja tagasi saadud raam.	300	korda	
		Tollipeakomitees	24
		Eesti Panga valuutakomisjonis	40
		Väliskaubanduse komisjonis	2
		Maksude peakomitees (837 asja)	37
		Laevasõidu laenufondi komitees	6
		Tariifinõukogus (2 esindajat)	45
		Hindamise peakomitees	9

	korda		korda
Töbörsi komitees	2	Põllumajandusl. eravõlgade korraldamise asjus	2
Meremeeste Kodu juhatuses	22	Asunduskapitali 4%-liste pantlehtede paigutamise küsimus	1
Kinnituskõnõukogus	4	Pangatehingult võetava maksu seaduse asjus	2
Kinnitusametis	3	Krediitasutuste aastaaruande vormi küsimus	1
Litsentside komisjonis	10	Intressidelt võetava 5%-lise riigimaksu seaduse tõlgitsemise küsimus	1
Tallinna ärimaksu 8 osak.	8	Laevade peale- ja mahalaadim. tegutsevate tööliste kaitse asjus õnnetuste puhul	2
Aktsiaseltside kapitalikomisjonis	3	Lootsikaptenite eksamineerimise küsimus	1
Tallinna linnaval. suur- ja keskkttööst. kom.	13	Merimeeste tööaja seaduse asjus	2
Riigi statistika nõukogus	2	Merimeeste õnnetusjuhtumite vastu kindl. küsimus	2
Tööpuuduse vastu võitlemise keskkorralduses	4	Merikoolide seaduse asjus	6
Turismi keskkorralduses	1	Laevaliinide toetuse asjus	2
	Kokku 225	Deki-, juht- ja meeskonna sõiduseaduse asjus	4
14. Pealeselle olid koja alatised esindajad veel:		Laevanduse olukorra selgitamise küsimus	2
	esind.	Laevameeskonna koosseisude asjus	2
Kutseoskuse nõukogus	2	Veeteede mõõtmise asjus	2
Tööoskuse ametis igas linnas	1	Sadamakaptenite küsimus	2
Ärimaksukomisjonides igas komisjonis	2	Laevasõidust saadava valuuta realiseerim. küsimus	3
Tulumaksukomisjonides igas komisjonis	1	Laevandusele antud laenude ümberlaenust. küsimus	4
15. Ülevaade küsimusist, missuguste arutamistest koja esindajad võtsid osa:		Kauba nimekirjade tempelmaksust. asjus	2
	korda	Vabaladude küsimus	1
Eesti-Poola kaubavahetuse küsimus	2	Masina-, juht- ja meeskonna sõiduseaduse asjus	2
Eesti-Prantsuse kaubavahetuse küsimus	1	Elatisvahendite seaduse asjus	6
Eesti-Leedu kaubalepingute asjus	5	III-järgu äritunnist. kaubelda keeldud kaupade nimest.	2
Eesti-Saksa kaubavahetuse küsimus	1	Piimaseaduse asjus	3
Kaupade sisseveo piiramise küsimus	3	Läbikäigumaksu seaduse asjus	1
Maaailma majanduskonverentsi asjus	1	Eesti-Inglise kaubalepingu asjus	3
Sisseveolubade ja litsentside asjus	4	Pagarite öötöö-keelu seaduse asjus	3
Majandusellu puutuvate seaduste asjus	1	Maiustusainete-maksu seaduse asjus	4
Või väljaveo kontrolli asjus	1	Meistrite ja õppinud tööliste seaduse asjus	1
Eesti krooni ümberhindamise küsimus	2	Tööta noorsoole töö muretsemise küsimus	1
Rahvusvahelise tollinomenklatuuri asjus	1	Kaitsevæele leivaküpsetamise küsimus	1
Kriisimaksu küsimus	1	Maal asuvate kinnisvarade hindamise küsimus	2
Mitmesuguste tööstuslike küsimuste asjus	1	Tööpasside seaduse asjus	1
Piiritustööstuse küsimus	1	Pühade ja puhkepäevade seaduse muutmise küsimus	1
Haiguskindlustuse seaduse asjus	1		
Allveelaevade sihtkapitali küsimus	1		
Effektide börsi ümberkorraldamise küsimus	1		
Krediitasutuste seaduse elluviimisega seotud küsim.	3		
Kindlustusseltside järelevalve asjus	2		
Kodumaal edasikindlustamise korralduse küsimus	1		
Eesti Panga põhikirja muutmise küsimus	2		
Eesti Maapanga põhikirja muutmise küsimus	1		
			Kokku 113

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Äride register

maikuu esimesel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Ekaterina Adamson, Suure-Jaani, Viljandi 7, toiduainetekauplus; prokurist Karl-Johannes Mikk.
2. Karl Amann, Urvaste v., segakauplus.
3. Karl Anier, Tölliste v., Uniküla as., talurahvatarvetekauplus.
4. Moeäri „Mona“ Zilla Aronovitsch, Tallinn, V. Posti 3.
5. Sepatööstus Johannes Berg, Tallinn, U. Tatari 16.
6. Georgi Blagodatsky, Erra v., Kiviöli, toiduainetekauplus.
7. Olga Brazza, Kalvi v., puhastamata piirituse vabrik. Prokurist Nikolai Stackelberg.
8. Leida Brecher, Tallinn, S. Tartu mnt. 37, toiduainetekauplus.
9. Jaan Busch, Tartu, Tähe 63, pagari- ja kondiitriäri.
10. Mäetööstuse aktsiaselts „Calcit“, Tallinn, Lembitu 4, krt. 6, lubjakivi (marmori, dolomiidi) kaevandused ja eksport; juhatuse liikmed Knut Bertil Kylberg, Johan Roska, Asmus Christensen. Põhikapital Kr. 50.000.
11. Jüri Ehrberg, Võhma al., nõõritööstus ja segakauplus.
12. Türi-Alliku vesiveski Erich Engelhardt, Kirna v., jahu- ja heinaveski.
13. Märt Ercline, Aidu v., Paistu, pagariäri.
14. Hendrik Esman, Tallinn, Oskari 31, turbamüük.
15. Karl Feldmann, Nõmküla v., Roosna-Tammiku, toiduainetekauplus.
16. Hilda Fuchs, Tartu, Rooski 55, toiduainetekauplus.
17. Ruvim Goldmann, Tallinn, S. Tartu mnt. 34, pruugitud riiete kauplus.
18. Osvald Haak, Vastse-Kuuste v., saeveski ja metsatööstused.
19. Alide Hanson, Tallinn, Girgensoni 24, toiduainetekauplus.
20. Emma Hendrikson, Tallinn, Puuvilja 12, toiduainetekauplus.
21. Julianna Herold, Tallinn, V. Pärnu mnt. 34—1, pruugitud asjade kauplus.
22. Hendrik Hinn, Jõgeva al., Suur t. 46, liha- ja vorstikauplus.
23. Andreas Hinno, Avinurme v., toiduainetekauplus.
24. Grigori Ivanov, Otepää al., Pühajärve tee 1, pagariäri.
25. Elektrotehnika laboratoorium Jaakson & Jätmar, Tallinn, Luise 5, elektrotehniliste, eriti nõrgavoolu aparaatide ja seadiste ehitamine. Usaldusühing, täisosanikud Voldegar Jaakson ja Aleksander Jätmar. Osakapital Kr. 4.800.—
26. Viktor Jaakson, Tuhalaane v., Loisu t., vesiveski.
27. Eduard Johanson, Tallinn, Paldiski mnt. 29, saia- ja lihatööstus.
28. Alma Jukk, Jõgeva al., Suur t. 8, segakauplus.
29. Alfred Jõgi, Lohusuu v., Lohusuu k., segakauplus.
30. Minna Jürge, Tallinn, Viru t. 24, pesu- ja koetud asjade kauplus.
31. Trükikoda „Külvaja“ Richard Kaups, Keila al., Jaama 1.
32. Ida-Marie Keiju, Tartu, Meltsiveski 80, toiduainetekauplus.
33. Emilie Keskküll, Tallinn, S. Tartu mnt. 6, moeäri.
34. Karl Kingissepp, Olustvere v., tuuleveski.
35. Aleksander Kirsch, Roela v. ja k., segakauplus.
36. Fanny Kirsner, Tallinn, S. Tartu mnt. 75, mitmesuguste pruugitud asjade ost ja müük.
37. Hugo Kivisaar, Tartu, Riia 6, raamatuköitmise tööstus.
38. „Kalaprodukt“, Vladimir Klassen, Pärnu, Loosi all.
39. Elisabeth Kleinmann, Tallinn, S. Ameerika 8, toiduainetekauplus.
40. Hugo Kongo, Valguta v., lauadööstus.
41. Vladimir Kukk, Tallinn, Kalevi t. 18 — 2, maalritöö.
42. Adele Kuulmann, Tallinn, Koidu 41, toiduainetekauplus.
43. August Kürsa, Taheva v., talurahvatarvetekauplus.
44. Gustav Laanberg „Vastseliina Vanaveski“, Vastseliina v., jahuveski.

45. Andres Lamson, Mustla al., metsatööstus.
46. Karl Lamson, Mustla as., metsatööstus.
47. Scheine-Roche Masikin, Tartu, Kinnini t. 3, isiklik agent.
48. Miili Laur, Tartu, Veski 45, toiduaineteja piimakauplus.
49. August Lees, Karula v., Liiksoo t., tuuleveski (jahuveski).
50. August Leimann, Polli v., segakauplus.
51. August Ludvig, Kolga v., toiduainetekauplus.
52. Osvald Luisk, Orava v., koloniaalkauplus.
53. Johan Madisson, Leebiku v., Leebiku as., talurahvatarvetekauplus.
54. Pauline Madisson, Patküla v., talurahvatarvetekauplus.
55. Eduard Malmberg, Pada v. ja k., segakauplus.
56. Marta Milender, Tallinn, Nurme t. 9, toiduainetekauplus.
57. Johan Mägi, Ropka v., toiduainetekauplus.
58. Eveline Mähle, Tallinn, Paldiski mnt. 3, juuksetööstus.
59. Anna Määrman, Tallinn, Erne 11, puuhoov.
60. Anton Mölder, Kohtla v., lihakauplus.
61. Jaan Mühlberg, Mooste v., segakauplus.
62. Konstantin Needo, Vastseliina v., talurahvatarvetekauplus.
63. Liisa Neumann, Aidu v., Paistu, segakauplus.
64. August Novek, Kuigatsi v., terpentini- ja lõrvatööstus; prokurist Artur Novek.
65. Richard Ohlau, Tallinn, Rataskaevu 22, lihakauplus.
66. Gustav Ots, Nursi v., koloniaalkauplus.
67. Aleksander Ott, Pühajärve v., toiduainetekauplus.
68. Jaan Paas, Taheva v., Hargla al., talurahvatarvetekauplus.
69. Helmut Pahlberg, Tallinn, Kaupmehe 12, toiduainetekauplus. Alaealise äripidaja loomulik eestkostja Mathilde Pahlberg ja juriidiline eestkostja vann. adv. Bernhard Methusalem.
70. M. Pallasma ja Ko., Hellama v., Hellama k., jahuveski, täisühing, täisosanikud Mihail Ivani p. Pallasma, Mihail Mihaili p. Pallasma, Vassili Ausmeel, Ivan Räm, Mihkel Prii; osakapital Kr. 3.000.—.
71. August Palo, Haanja v., koloniaalkauplus.
72. Pector Panksepp, Elva, Kesk t. 27, lina, linaseemne ja vilja ostu-müügi ari.
73. Jaan Parlo, Kuigatsi v., Puka al., lina- ja linaseemnetekauplus.
74. Anna Parts, Mõisaküla al., Kooli t. 13-a, toiduainetekauplus.
75. Leida Parts, Elva, Pikk 10, toiduaineteja piimakauplus.
76. „Lõve“ vesiveski Anna Parvei, Valguta v., viljaveski; prokurist Karl Parvei.
77. Ernst Pedmanson, Toolamaa v., segakauplus.
78. Kirjastus Raamat Ernst Pihlakas, Tallinn, Lembitu 18-a—4.
79. Mihkel Pikker, Sootaga v., toiduainetekauplus.
80. August Ploom, Torma v., tuulejahuveski.
81. Olga Pojarkov, Kapu v., segakauplus.
82. Boris Prants, Valga, Riia 16, lina- ja viljakauplus.
83. Gustav Pruuli, Antsla al., Jaama 4-a, segakauplus.
84. Ann Pärnak, Tallinn, S. Raevalla 22, toiduainetekauplus.
85. Arvod Pöder, Pala v., vesiveski.
86. Gustav Raud, Vastseliina v., talurahvatarvetekauplus.
87. August Reidorf, Kuigatsi v., talurahvatarvetekauplus.
88. Helene Rigoldt, Kilingi-Nõmme, Pärnu 27, toiduainetekauplus.
89. Anastasia Romanzova, Abjas, segakauplus; prokurist Mihail Romanzov.
90. Adolf Roosson, Kolga-Jaani al., apteek.
91. Adolf Roost, Roela v., Tudu as., toiduainetekauplus.
92. Mehaaniline jalanõudetööstus „Nool“ Anna Rosenberg, Tallinn, Pikk 30, prokurist Aleksander Kuningas.
93. Endel Rosenberg, Laeva v., metsatööstus.
94. Julie Rosenblatt, Tallinn, Veneturg 9, mütsi- ja pudukauplus.
95. Friedrich Ross-Rost, Tallinn, Toomkuninga 24, lihakauplus.
96. Marie Rüütel, Tartu, Ehsabethi 21, toiduainetekauplus.
97. Auru-jahuveski Elmar Saar, Rae vald.
98. Valter Sepp, Mustvee al., Petrogradi 94, segakauplus.
99. Juuksetööstus „René“ Nikolai Sernitsky, Tallinn, Viru 20.

100. Karl Siitan, Nõmme, Hiiu 38, autobu-seliin.
101. Jakob Sildnik, Avinurme v., toiduai- netekauplus.
102. Theodor Soon, Sürgavere v., Sürgave- re as., tuuleveski.
103. Leonhard Spreng, Tsooru v., kolo- niaalkauplus.
104. Heinrich Strauss, Saksi v., Kiku k., segakauplus.
105. Gustav Taal, „Ojasuu“ vesiveski, Pin- di v.
106. Alfred Taukar, Antsla al., Jaani 2 naha- ja jalanõudekauplus.
107. Peeter Tiisler'i jahuveski, Vastselii- na v.,
108. Anton Toater, Tallinn, Kalarand 10/11, soolakalakauplus.
109. Johan Tomson, Tuhalaane v., Pahuve- re as., toiduainetekauplus.
110. Hugo Toom, „Mõksi vesiveski“, Kioma v., jahuveski.
111. Rudolf Tubala, Tallinn, V. Kalamaja 26, jalanõudetööstus.
112. Erika Uibo, Misso v., talurahvatarvete- kauplus.
113. Aleksander Usai, Lohusuu v., toidu- ainetekauplus.
114. Jaan Utter, Ahja v., segakauplus.
115. Johan Vaga, Tartu, Meltsiveski 6, meh- haanika- ja lukusepa-töötuba.
116. Johannes Vaheri apteek, Aidu v., Paistu.
117. Aiaäri „Lillia“ Minna Vahter, Pärnu, Riia 60, aia-, puuvilja- ja lilleäri.
118. Oskar Vahter, Tallinn, Laadapl. 62, valmisriietekauplus.
119. Kirjastus „Bibliofiil“ Aleksander Veil- ler, Tallinn, Vene 11-a.
120. Jakob Velt, Tallinn, Kopli 4, puunõude- kauplus.
121. August Vene, Kärstna v., talurahvatar- vetekauplus.
122. Katarina Virgebau, Tallinn, Tatari 22, juuksetööstus.
123. Jalanõudeäri „Uus Buffalo“ Hans Voss, Tallinn, V. Karja 5.
124. Helene Võsa, Kõo v., segakauplus.
125. Lydia Võsu, Tallinn, Kopli 38, toiduai- nete- ja piimakauplus.
126. Aleksander Õigus, Tartu, Tähe 62, piimaäri.
127. Elviine Zeiger, Tallinn, Narva mnt. 47, toiduainete- ja piimakauplus.
128. Kristjan Zuts, Kasaritsa v., koloniaal- kauplus.

Registreeritud muudatused:

1. Kverina Antje jätkab äritegevust, ava- des toiduainetekaupluse Tallinnas, Kõie 5.
2. Maksujõuetuks tunnist. Tõnis Asbergi, kes kauples Viljandis Endla 8, konkursiva- litsus kinnitatud koosseisus: esimeses Oskar Vaga, liikmed Paul Paal ja Alfred Tõnisson. Konkursival. asuk. Viljandi, Lossi 14.
3. Osühisus „Ava“, juhatuse asukohaks on Tallinn, Alevi 6, krt. 5 (varem Viru 11, krt. 2).
4. Jaan Birin'i toiduainetekauplus asub Valgas, Vabaduse 33 (varem Kesk 6).
5. Timofei Dolgoshev on lõpetanud Kallaste alevis õllepoe pidamise, peab samas alevis restoraani.
6. Käthe Dumpff, peab Tartus, Ülikooli 16, pagariäri, endise toiduainetekaupluse asemel.
7. O.-ü. Eesti Niidivabrik, Tallinn, S. Karja 15, piiratud prokuura on antud Hugo Aruküla'le.
8. Aktiaselts Eesti Tullitukomonopol, Tallinn, lahkunud juhatuse liikme Johannes Hallman'i asemele on valitud Daniel Fiskar.
9. Richard Espenberg, Kõrgesaare v., on avanud segakaupluse, varem registreeri- tud viljaveskit peab edasi.
10. A.-s. „Extraktor“ taimevõi- ja õlidevab- rikud, Tallinnas, juhatuse liikmeks on vali- tud Edgar Sulg.
11. Demid Gluhovetski surma tõttu peab Kallaste al., Tartu t. 66 asuvat toiduainete- kauplust Anastasia Gluhovetski.
12. O.-ü. Raf. Haarla, Tallinn, Tina 9, juha- tuse liikme kandidaadiks on valitud Martin Dahlström.
13. Hiiu-Kärdda Kalevivabriku osa- ühisus firma all K. & E. Ungern-Sternberg. Tallinn, Tatari 21-b, juhatusest lahkunud Basil Telepnef ja Johannes Peltzer. Juha- tuse liikmeks valitud Bruno Luchsinger, kan- didaadiks Viktor Weiss.
14. Maksujõuetuks tunnist. Nikolai Johan- soni, kes kauples Tallinn, V. Viru 3, mak- sujõuetuse toimetus lõpetatud.
15. Marie Kamp, toiduainetekaupluse asuko- haks on Tallinn, Kolde puiestee 53 (enne Kaupmehe 12).
16. Linda Kask jätkab tegevust, avades Tal- linnas, Vaestekooli 5, veo-vooriäri.
17. Maksujõuetuks tunnistatud Karl Kriisi konkursivalitsus kinnit. koosseisus: esimeses v. adv. Jüri Sassian, liikmed v. a. Erich Beick ja v. a. a. Otto Glaasenapp.

18. Eduard Krivelkoti tapeedi- ja linoleumikauplus asetseb Tallinnas, Pikk 14 (varem Vene 4).
19. Helmi Kuisk jätkab äritegevust, avades Tallinnas, S. Tartu 8, kübaraäri.
20. Karl Kuus jätkab äritegevust Kuremaa vallas asetsevas vesiveskis ja villavabrikus.
21. Anna Laur jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Haapsalus, Sadama 6.
22. Gustav Laurentius'e lakivabrik ja keemiatchas asetseb Tallinnas, Pikk 67 (varem V. Tartu mnt. 26).
23. Elfriede Muikmann, mehhaaniline mööbli- ja puutööstus „Kiir“, asukohaks Tartu, Ülikooli 48 (enne Narva 80).
24. Karl Nugin jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Tallinnas, Vene 12.
25. Eesti omavalitsuste kinnitus, A.-s. „Oma“, Tartu, Riia t. 41, põhikiri on muudetud, ettevõtte uueks nimeks on „Eesti Omavalitsuste ja ühistegeliste Asutuste kindlustus-aktsiaselts OMA“. Uude juhatusse valiti Otto Pärilin, Ernst Habicht, August Laas. Asjaajaja direktor Jaan Konze, prokuristid Anton Kesküla, Andres Silk, Hedmar Kits ja Artur Odrats.
26. Jaan Otsa plekisepatööstuse asukohaks on Tartu, Gildi 11 (enne 7).
27. Põllumajanduslik Eksport O.-ü. OVO, Tallinn, S. Karja 18-d, juhatusse liikmeks on valitud Erika Rägo.
28. Aleksander Pai jätkab äritegevust, avades Tartus, Aia 17 toiduainete- ja piimakaupluse.
29. „Gastronoom“, Pauline Peets, jätkab äritegevust Tallinn, Viru 4, prokuura on antud Nikolai Essen'ile.
30. Puutööstus A. Pent'i, Tallinn, Luha 38, firmaks on „Tallinna Aamivabrik Pent“.
31. Evald Pihlak on avanud Tallinn, S. Juhkentali 30, lihakaupluse (peab edasi koloniaalkauplust Kodasoo vallas).
32. O.-ü. Pikker, Tallinn, S. Karja 21, täies koosseisus tagandatud, juhatusse asemele valitud uus juhatus koosseisus: Jaan Jõesaar, Aleksander Krik ja Matvei Natarov.
33. Rakvere Eesti Käsitöölise Abiandmise Selts, Rakvere, Lai t. 25, on lahkunud juhatusse liikmed Johannes Palm ja August Peial, kelle asemele valiti Elmar Veigel ja Johannes Mauts.
34. Vilhelmine Ramm toiduainete- ja piimakaupluse asukohaks on Tartu, Aleksandri 13 (enne Kastani 56).
35. August Remma toiduainetekaupluse asukohaks on Tallinn, Härjapea 28 (enne Öle 1).
36. Marie Riied'i talurahvatarvetekaupluse asukohaks on Piirsalu v. (enne Vaikna v.).
37. Mihkel Sassi saapakaupluse asukohaks Tartu, Raekoja 15 (enne 21). Teine saapakauplus on avatud Tartu, Fortuna 14.
38. Aktsiaselts „Savi“, Tallinn, V. Pärnu mnt. 21, prokuura on antud August Laos'ele.
39. Kristjan Savi koloniaal- ja veinikaupluse asukohaks on Tartu, Ülikooli 36.
40. Eduard Sell, toiduainete- ja piimakaupluse asukohaks on Tartu, Puistee 8 (enne Erne 35).
41. Eesti Aktsiaselts C. Siegel, Tallinn, Lai 27, lahkunud juhatusse liige Gustav Kloeber, juhatusse liikmeks on valitud Max Bock.
42. Daniel Siilats, Viljandis, Lossi t. 25, on raamatu-, kirjutusmaterjaali- ja tapeedikaupluse ühes firma „Ado Tõllasepp'a“ tarvitamise õigusega üle annud Mary Siilats'ile.
43. Mihail Smirnov, Tallinn, Narva mnt. 24, on koloniaal- ja puuviljakaupluse üle annud ühes firma „M. Smirnov“ tarvitamise õigusega Kusma Smirnov'ile.
44. Juulie Soova jätkab äritegevust, avades Tartus, Kalaturu 6 vanakraamikaupluse.
45. Tsemendisaduste tööstus „Beton“ J. Särg, Tartu, Narva 115, osakond Tartus, Pikk Roosi 12/14.
46. August Taal, kella-, kullasepa ja elektritarveteäri asukoht Võru, Tartu t. 15.
47. Jaan Tabur jätkab tegevust, avades Orjõe vallas, Ikla k., jahuveski.
48. Tallinna Manufaktuur ja Kaubanduse A.-s., Tallinn, Kinga 6/8, surma läbi lahkunud juhatusse liikme Aleksander Grave asemele astunud juhatusse Eugen Ott.
49. Julius Tooding, segakaupluse asukohaks on Räpina v., Lintsi k.
50. Johannes Toom on avanud teise pagariäri Tallinnas, Pikk 1 (varem registr. Tallinn, Rataskaevu 6). Prokuura on antud Olga Toom'ile.
51. Anna-Marie Toover jätkab äritegevust, avades Kaarepere vallas toiduainetekaupluse.

52. Maria Valdman, Tartu, Marja 10, toiduainetekauplus. Firmaks perekonnanime muudatuse tõttu „Maria Rothberg“.
53. Kaubandusühing „Põllumees“ H. Valma & J. Tomasson, Tallinn, Paldiski mnt. 37, raud-, teras-, majandus- ja ehitustarvete-kauplus, osakond on avatud Tallinn, V. Kalamaja 27.
54. Maria Vesterblom, toiduainete- ja piimakaupluse asukohaks on Tallinn, Viidemanni 1 (enne Uus-Maailma 1).
55. Ferdinand Vinter jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Nunne 12, toiduainetekauplus.
56. „Kalma saun“, Paul Vinter, Tallinn, äripidaja Paul Vinter on surma läbi lahkunud, äripidajaks on päranduse tomp, hooldajaks on Verner Vinter ja Alice Vinter.
10. „Eesti Kaltsiit“ H. Johanson, Jaagurahu, lubjakivimurrud.
11. August Juurik, Aimla metsk., metsatööstus.
12. Laine Järv, Tallinn, Paldiski mnt. 29-a, saiakauplus.
13. Johanna Keller, Haapsalu, Ehte t. 2, kirjutusmaterjaali- ja raamatukauplus.
14. Restoraan „Kodu“ P. Kondrat, Võru, Vabaduse 10.
15. Ida Künnap, Tallinn, S. Ameerika 8, toiduainetekauplus.
16. Juhan Lvar, Tartu, Meltsiveski 80, toiduainetekauplus.
17. Eduard Luhaäär, Tallinn, Puuvilja 12, toiduainetekauplus.
18. Mathilde Palm, Tallinn, Nunne 12, toiduainetekauplus.
19. Alma Polossuchina, Tallinn, S. Tartu mnt. 6, moe- ja puduäri.
20. Kristiine Praks, Tallinn, Nurme 9, toiduainetekauplus.
21. Hendrik Reimann, Ilbaku metsk., metsatööstus.
22. K. Siitan & Ko, Pärnu, Aia 4, jalgrataste ja autoosade kauplus.
23. Martin Tillik, Tallinn, S. Raevalla 22, toiduainetekauplus.
24. Mai Trummal, Tartu, Tähtvere 57, toiduainetekauplus.
25. Valentin Tulbach, Tartu, Raekoja 40, pagariäri.
26. Elisabeth Turner, Tallinn, Vene 12, toiduainetekauplus.
27. Georg Umbra, Tarvastu v., vesiveski.
28. Nikolai Voort, Kilingi-Nõmme, Pärnu 27, toiduainetekauplus.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Jaan Blumfeldt, Tartu, Suurturg 9, kuld-, hõbe- ja antiikasjade ostu-müügi äri.
2. Sonja Borovik, Tallinn, S. Tartu mnt. 34, pruugitud asjade kauplus.
3. Emil-Nikolai Buring, Sootaga v., tuuleveski.
4. Karl Eichenbaum, Tartu, Tähe 62, piimakauplus.
5. Jalaõudetööstus „Nool“ Hilja Fuchs, Tallinn, Pikk 30.
6. Ivan Gerasimov, Tallinn, Narva mnt. 47, toiduainete- ja piimakauplus.
7. Johan Hunt, Kõpu metsk., metsatööstus.
8. „Philatelist“ Veera Igruškin, Tallinn, Kinga 10, markide müük.
9. Jalaõudeäri „Uus Buffalo“ Veera Igruškin, Tallinn, V. Karja 5.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Tallinna toiduainete turul kaubeldakse vabrikutoodetega.

Viimasel ajal on hakanud laialdaselt maad võtma Tallinna toiduainete turul liikuv kauplemine säärase vabrikutoodetega, missugused ei peaks kuuluma turul kaubeldavate esemete mõiste alla. Nii müüakse Tallinna turul praegu vab-

rikus valmistatud sukki ja sokke, valmiskleite, naiste ja meeste valmispesu jne. jne. See kõik halvab turu lähedal asetsevate kaupluste tegevust, kes kauplevad ülaltähendatud kaupadega.

Kuna kindlad sundmäärused ses asjas puuduvad, siis on turu läheduses asetsevad kauplused otsustanud ühise märgukirjaga pöörduda linnavalitsuse poole palvega, et ses asjas Tallinna

turul loodaks kord ja vabrikus valmistatud esemete müük turul keeldaks.

Ins. K. Mauritz tööandjate esindajana XVIII rahvusvahelisel töökonverentsil.

4. juunil s. a. astub Genfis kokku XVIII rahvusvaheline töökonverents, kuhu tööandjate esindajana Eesti vabariigi delegatsiooni koosseisus Kaubandus-tööstuskoda omalt poolt soovitas koja nõunikku ins. Konrad Mauritz, kes on ka juba sõitnud Genfi.

Siselaevanduse raskusi Peipsi järvel.

Ühenduses hiljuti aset leidnud sammudega SSSR'i piirivalve poolt eesti laevade kinnipidamises Peipsi järvel on sisevete laevanduse esindajate poolt üles tõstetud küsimus eesti laevanduse tegevuse kaitseks Peipsi vetes.

Praegu olevat olukord välja kujunenud nii, et venelased võivad oma sõitudeks eesti vetes liikuda Mehikoorma ümbruses, kuna aga eesti laevad, pidades silmas piirijoont, peavad Praagast Vasknarva sõitma ringikujuliselt, et hoiduda tülitamisest vene piirivalve poolt.

Oleks loomulik, kui ka eesti laevadel oleks võimaldatud sõ. dutee otsejooneline kasutamine, pidades silmas vastastikkuse põhimõtet. Tegelikult on eesti laevadele piirijoonest ümbersõitmine seotud teatavate hadaotudega, nimelt madalike ja allveekaljude tõttu.

Küsimus on praegu kojas kaalumisel, et sisevete laevanduse huvides astuda võimalikke samme.

Saksamaa:

Deviisilubade piiramine.

Saksa importöörid kasutavad välissaaduste ostmiseks riigipanga valuutatagavarasid, millest igale importöörile vastava Devisenstelle kaudu on määratud aasta kohta importööri nõudeile vastav osa, näiteks 120.000 rmk. või 10.000 rmk. kuus. Möödunud aastal importöörid võisid sellest kasutada 50%. Märtsikuus see % alandati 35-le ja 3. mail s. a. avaldatud Reichsstelle für Devisenbewirtschaftung teadaandes on see määr maikuuks fikseeritud 25%-le. See tekitab loomulikult raskusi ka Eesti kaupade importijaile, eriti meie tehaste sinseile esindusile, n'ipalju kui need viimased ei kasuta erisoodustusi.

Toiduainete turg.

London.

Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 226 kg.	
Northern Manitoba sh.	27/—
Rosario Santa Fe "	19/1 ¹ / ₂
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela = 127 kg.	
Good Canadian sh.	11/6
Odrad, kaal—112 Ingl. naela = 50 kg. sh.	6/—
Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg sh.	6/3—6/6
Linad, cif. per tn.	
Livonian, Basis Risten £	60/—
Tows, Soviet "	47—
Bacon, kaal 112 Ingl. naela	
Iiri sh.	84/—95/—
Daani "	84/—
Hollandi "	82/—
Eesti "	76/—
Rootsi "	81/—
Poola "	76/—
Munad — 120 kg.	
Inglise "	9/—9/6
Võl.	
Daani "	—
Läti "	—
Leedu "	—
Siberi "	—

Hamburg.

Nisu.	
Sisemaa, 50 kg eest Rmk.	9.60—9.65
Manitoba, cif 100 kg. eest term. fl.	—
Western II, cif 100 kg. eest "	—
Hard Winter, cif 100 kg. eest "	—
Ameerika jahu \$	—
Rukis.	
Sisemaa, 50 kg eest loco Rmk.	8.60—8.65
Kaerad.	
Sisemaa, 50 kg eest loco "	8.70—8.80
Suhkur, cwt. (50 kg)	
Toores sh	—
Hollandi "	6/4 ¹ / ₂
Belgia "	6/—
Tšehhi "	6/9
Poola "	6/—
Riis, Burmah II, 50 kg eest Rmk.	9.85
Või	
Deutsche Markenbutter Rmk.	125.—
" feine Molkereibutter "	122.—
Molkereibutter "	118.—
Landbutter, vastavalt madalam.	
Eesti "	—
Läti punane "	—

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	15. V	16. V	17. V	18. V	19. V	22. V	23. V	24. V	25. V	26. V	28. V
Frank . . .	77.34	77.34	77.25	77.18	77.21	77.09	77.03	77.03	77.09	77.09	77.15
Dollar . . .	5.1118	5.1118	5.1095	5.1118	5.1106	5.1093	5.0943	5.0881	5.0931	5.0906	5.0850
Rootsi kroon	19.397	19.397	19.40	19.397	19.397	19.397	19.397	19.40	19.40	19.40	19.401
Daani kroon	22.39	22.39	22.39	22.39	22.39	22.39	22.39	22.39	22.39	22.39	22.39
Norra kroon	19.905	19.907	19.906	19.905	19.905	19.905	19.905	19.905	19.905	19.907	19.907
Saksa mark .	12.91	12.915	12.905	12.91	12.93	12.93	12.92	12.925	12.94	12.965	13.—
Soome mark	226.75	226.75	226.75	226.75	226.75	226.75	226.75	226.75	226.62		226.75
Floriin . . .	7.5275	7.53	7.52	7.5162	7.52	7.5075	7.4975	7.4975	7.5025	7.5075	7.5075
Liira . . .	60.03	60.03	59.96	59.93	59.90	59.84	59.78	59.78	59.84	59.84	59.84
Helveetsia fr.	15.725	15.705	15.697	15.67	15.67	15.65	15.64	15.625	15.645	15.645	15.647
Tšehhosl. kr.	122.37	122.50	122.50	122.37	122.37	122.12	122.—	121.93	122.—	122.12	122.12
Belgia frank	21.835	21.845	21.81	21.81	21.81	21.785	21.735	21.735	21.77	21.76	21.75
Šilling . . .	28.—	27.87	27.87	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.75	27.62	27.75
Slott . . .	27.—	27.—	27.—	26.93	26.96	26.93	26.93	26.93	26.93	26.93	26.93
Pengo . . .	25.50	25.50	25.50	25.50	25.50	25.50	25.50	25.25	25.25	25.50	25.25
Latt . . .	16.—	16.—	16.—	16.—	16.—	16.—	16.—	16.—	16.—	16.—	16.—
Litt . . .	30.50	30.50	30.50	30.50	30.50	30.50	30.50	30.50	30.50	30.50	30.50
Tšerv. . . .	5.892	5.885	5.885	5.888	5.888	5.877	5.877	5.868	5.868	5.80	5.86
Eesti kroon .	18.—	18.—	18.—	18.25	18.—	18.—	18.—	18.25	18.25	18.25	18.25
Höbe p/unts	19 ^{5/16}	19 ^{1/8}	19 ^{11/16}	19 ^{3/8}	19 ^{9/16}	19 ^{9/16}	19 ^{11/16}	19 ^{9/16}	19 ^{9/16}	19 ^{1/2}	19 ^{1/2}
Plaati p/unts					12 ^{7/130}					12 ^{7/130}	
Kuld p/unts .	136.—	136.—	136.01	136.02	136.02 ^{1/2}	136.03	136.06 ^{1/2}	136.09	136.06 ^{1/2}	136.06	136.08 ^{1/2}

	B E R L I I N										
	14. V	15. V	16. V	17. V	18. V	22. V	23. V	24. V	25. V	26. V	28. V
Naelsterling .	12.785	12.785	12.78	12.77	12.76	12.745	12.73	12.72	12.735	12.745	12.745
Frank . . .	16.52	16.52	16.52	16.52	16.52	16.52	16.52	16.52	16.52	16.52	16.52
Dollar . . .	2.503	2.501	2.503	2.503	2.50	2.496	2.496	2.503	2.502	2.505	2.508
Rootsi kroon	65.95	65.95	65.90	65.85	65.75	65.65	65.60	65.60	65.65	65.70	65.70
Daani kroon	57.10	57.10	57.05	57.—	56.95	56.90	56.85	56.80	56.85	56.90	56.90
Norra kroon	64.25	64.25	64.20	64.15	64.10	64.—	63.95	63.90	63.95	64.—	64.—
Soome mark	5.65	5.65	5.65	5.70	5.65	5.67	5.63	5.63	5.635	5.635	5.635
Floriin . . .	169.70	169.70	169.70	169.70	169.70	169.70	169.70	169.70	169.70	169.70	169.70
Liira . . .	21.30	21.31	21.30	21.30	21.30	21.31	21.31	21.31	21.32	21.33	21.33
Helveetsia fr.	81.18	81.20	81.28	81.23	81.35	81.35	81.31	81.38	81.38	81.38	81.40
Belgia frank	58.48	58.52	58.52	58.50	58.50	58.47	58.49	58.54	58.52	58.59	58.59
Latt . . .	78.—	78.—	78.—	78.—	78.—	78.—	78.—	77.50	77.50	77.50	77.50
Litt . . .	42.10	42.16	42.10	42.16	42.16	42.16	42.16	42.16	42.16	42.16	42.16

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.		Kroonid.
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg eest ühes valge puuvillase kotliga.		Saiajahu poolsõre	100 kg. 41.—
		„ sõre	„ 43.—
Pütljahu:		Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise 100kg.	—
Rukkipütl patent (à 50 kg.).	100 kg. —	„ sõre, Ameerika ja Inglise „	—
„ harilik	25.—	„J. Puhk ja Pojad“ suurveski Jahud: rukki	„ 14.15—14.20
„Eesti Parem“ saiajahu	„ 38.50	rukkipütl	„ 25.—
„Kalev“	„ 35.50	nisu, pehme —	
„Kungla“	„ 32.—	sõre	„ 26.00—43.00
„Sampo“	„ 25.—	Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg. 0.29
Manna	„ 43.—		
Granular	„ 40.—		

		Kroonid.			Kroonid.
A/S. Rotermanni teh.			Koks, kütte	1000 kg.	50.00—55.00
Jahud: rukki	100 kg.	14.50	" gaasi, Tallinna gaasivabr.	"	50.—
" " " " " " "	"	24.—	Kütteturvas (riigi turbatööst.)	"	8.30
" " " " " " "	"	26.00—45.00	Põlevkivi, I-a, fr. ladu Tall., netto	"	8.50
Nisu, Eesti	"	17.00—21.00	Kütteõli, fr. ladu Tallinn, netto	100 kg.	5.25 (v. 5.—)
" " " " " " "	"	—	Raskeõli " " "	"	8.25 (v. 5.—)
Rukis, Eesti,	"	13.00	Estobituumen A, B, C (gudrong)	"	—
Kaerad, toidu, Eesti	"	11.00—12.00	" " " " " " "	"	9.25
Odrad, õlle, Eesti	"	—	" " " " " " "	"	9.25
" " " " " " "	"	17.—18.—	" " " " " " "	"	9.25
Herned, peluskiid, külvi	"	—	Katuselakk, " " "	"	9.25
Riis, Burma II	"	43.00—44.00	Fenolaat, tünnes, netto	"	5.50 (v. 5.—)
Kartulid, söögi	"	2.30—2.40	Karbolineum „Estokarbolineum“	"	—
" " " " " " "	"	—	" " " " " " "	"	10.75 (v. 8.—)
" " " " " " "	"	1.50—1.60	" " " " " " "	"	8.75 (v. 8.—)
Kartulitärklis „Supérieur“	"	13.00—20.00	Raualakk, tünnes, netto	"	18.75 (v. 8.—)
Siirup, kartuli, 42 ⁰ / ₀	"	22.00—25.00	Imbutusõli A, netto, tünnes	"	—
Glükoos	"	24.00	" " " " " " "	"	7.75 (v. 5.—)
Või, eksport, I sort	1 kg.	—	" " " " " " "	"	5.75 (v. 5.—)
Margariin, välismaa	"	—	Tolmuõli	"	8.75 (v. 5.—)
" " " " " " "	"	0.65—0.70	Asfaltmastiks " " "	"	5.75
Juust, „schweitsi“, kodumaa	1 kg.	1.20—1.25	" " " " " " "	"	9.75
Kakao, Hollandi	1 kg.	2.00—2.60	Viljapuu-karbolineum, netto	ltr.	0.30 (v. 5.—)
Kakao, Kave, Tallinn	"	1.50—2.50	Autobensiin " " "	"	0.26
" " " " " " "	"	—	Diiselmootor-nafta	1kg.	0.11
" " " " " " "	"	6.10—6.60	Putukamürk „Puttox“	"	1.50
" " " " " " "	"	6.60—7.40	Mootor-petrooleum, fr. iga sihtj.	"	0.12
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon	"	6.60—7.50	" " " " " " "	"	0.11
" " " " " " "	"	5.50—6.80	Raud, sordi	100 kg.	12.00—12.25
" " " " " " "	"	5.80—6.50	" " " " " " "	"	17.00—17.50
Suhkur, peenike, valge, Saksa	100 kg.	—	" " " " " " "	"	16.00—25.50
" " " " " " "	"	42.75—43.00	" " " " " " "	"	37.00—39.00
" " " " " " "	"	42.50—42.75	" " " " " " "	"	11.50—12.—
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	—	Teras, Inglise	"	—
" " " " " " "	"	4.20	" " " " " " "	"	25.00
Sool, lahtine, Saksa	"	3.80	" " " " " " "	"	16.50—17.00
" " " " " " "	"	3.80	Inglitina	"	475.00
Heeringad, Yarmouth, „Matties“	tünn	43.00	Seatina	"	35.00
" " " " " " "	"	—	Vaskplekk, punane	"	140.—160.—
" " " " " " "	"	—	" " " " " " "	"	125.—140.—
" " " " " " "	"	32.00—35.00	Tsinkplekk " " "	"	65.00—70.00
" " " " " " "	"	40.00—55.00	Masinaõli, mitmesugune	"	24.00—28.00
" " " " " " "	"	45.00—61.00	Mootoriõli, mitmesugune	"	35.00—50.00
" " " " " " "	"	25.00—36.00	Autoõli, mitmesugune	"	40.00—60.00
" " " " " " "	"	20.50	O/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	"	—
Liha, sea, I sort	1 kg.	0.40—0.54	teõli, tsistern. fr. Tallinn	1000 kg	48.00—55.00
Liha, looma, I sort	"	0.30—0.51	Linaseemneõli	100 kg	68.00—70.00
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	11.50—12.00	Värnits	"	70.00—72.00
" " " " " " "	"	11.00—11.50	Tsilindriõli, ameerika	"	30.00—55.00
Jahu, päevalille	"	—	" " " " " " "	"	—
Segajõutoit I sort	"	11.50—12.00	Nafta, Vene	"	—
" " " " " " "	"	—	" " " " " " "	"	10.00—11.00
Sojatangud	"	11.50—12.00	" " " " " " "	"	10.00—11.00
Nisukliid	"	7.50—8.00	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	"	12.00—13.00
Maapähklikoogid	"	—	" " " " " " "	"	12.00—13.00
Puuvillane rife, Bjas, netto	mtr.	0.49.50—0.62.25	Bensiin, Eesti, riigi põlevkivi-	"	—
" " " " " " "	"	0.36.50—0.47.50	tööstuse segabensiin, fr. Tallinn, pr. l. netto	0.27	—
Lina, ristna R	"	00.93—00.90	O/Ü. Eesti Kiviõli bensiin Estolin	"	—
" " " " " " "	"	00.84.75—00.81.75	tsistern. fr. Tall. ühes teede-	"	—
" " " " " " "	"	00.76.50—00.73.50	maks.	"	33.00—35.00
" " " " " " "	"	00.68.25—00.65.25	Bensiin, I s. välisbensiin	"	0.29
" " " " " " "	"	00.60—00.57	Pesuosoda, kodumaa	100 kg	8.50—9.50
" " " " " " "	"	00.48—00.45	Seebikivi	"	30.00—34.50
Öllinaseemned, 90 ⁰ / ₀ , baas, 100 kg	"	—	Värvid, nigros., veessulav, välism.	1 kg.	6.00
Linaseemned, külvi, 95 ⁰ / ₀ , baas,	"	—	" " " " " " "	"	0.54—0.56
Kivistisi, auru, Yorkshire, 2 korda pestud	1000 kg.	35.00—36.00	" " " " " " "	"	0.80—0.82
" " " " " " "	"	33.00—35.00	" " " " " " "	"	0.20—0.25
" " " " " " "	"	38.00—40.00	Superfosfaat 18—20 ⁰ / ₀ "	kott	4.90
			Segafosfaat 22—23 ⁰ / ₀	"	4.00
			Kaalisool 40 ⁰ / ₀	"	10.60
			Salpeeter, çili 16 ⁰ / ₀	"	13.92
			Lubisalpeeter 15 ⁰ / ₀	"	15.50
			Lubiammoonsalpeeter	"	15.90

	Kroonid
Väävelhapu ammoniaak 30% 100 kg.	13 90
Fosforiit, Eesti 25—27%	3 00
Nitrofoska	27 25
Paber, rotatsioonid	22 00
Tsement, Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Tallinn tünn	7 40
Kriit, toores 100 kg.	4.40—5.00
" pestud	5.25
Puutõrv	17.00—18.00
Lubi	3.50
Kips, tükkides, fr. v. Irboska 1000 kg.	20.00
" jahvatatud	25.00
" krohvimise	35.00
Telliskivid, Is., Loksa, fr. Tallinn 1000 tk.	37.—
Silikaat, Is., fr. vabrik	34.00—35.00
Tulitikud, originaalkast . . . (5000 toosi)	130.—
Tallanahk, eesti nahast 1 kg.	2.10—2.40
" " Ameerika, I s.	2.50—2.60
" " II s.	2.30—2.40
Paberipuu, kooritud, fr. laduplats, rmtr.	6.45
Liverpooli börs. Puuvill.	

American Fully Middling inglise naela (lbs) eest ingl. pennides (d) loko 6.11, mai 5.82, juuli 5.84, okt. 5.78, jaan. 5.76.

Peekonsigade nädalahinnad, Tall. 13.—19. V 1934.

Turg: —

Peekonsigade tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	0.68	0.63	} siseturu hinnad	
55—59,5 " }	0.63	0.59		
72,5—75 " }				
50—54,5 " }	0.59	0.55		
75,5—80 " }				

Kanamunad. Tendents: —

Põllutööstusministeeriumi Põllumajand. Osak. kanamunade hinna noteerim. komisjon noteeris 11. mail 1934. a. järgmised kanamunade hinnad: koos juuremaksuga hinnad franko kogumispunkt kr. 0.22 kg., 1 kg. eksportmune kr. 0.45, mis vastab:

50 gr. raskuste munade juures kr. 0.225 kümme	
55 " " " " " " 0.245 "	
60 " " " " " " 0.270 "	

Või. Tendents: kindlam.

I s. 1 kg. kr. 0.84, mis tulnud sisse 5.—11. V 1934. a.

Lina		Standard
Tallinn — Stettiin 1000 kg.	rmk.	15.—18.—
" — Gent 1016 kg.	sh	24/—
" — Dundee	"	27/—
" — Belfast	"	40/—
Puumaterjalid.		
Tallinn — London	sh	30/—
" — Hull	"	33/—
" — Southampton	"	37/6
" — Manchester	"	40/—
" — Grangemouth	"	27/6
" — Belfast	"	40/—
" — Dundee	"	30/—
" — Antwerpen	"	32/6
" — Gent	"	32/6
" — Rotterdam	hfl.	12.50
" — Amsterdam	"	14.—

Segakaup.

Tallinn — Stettiin 1000 kg.	rmk.	18.—
" — London 1016 kg.	sh	17/—40/—
" — Stockholm 1000 kg.	rkr.	11.—30.—
" — Stettiin või, t ⁿ n	rmk.	1.50
" — London	sh.	2/6

Tallinna fondibörsi kursisedel.

		23 V 1934	21 V 1934	25. V 1934	26 V 1934	28 V 1934	29 V 1934
New-York 1 dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.54	3.55	3.55	3.55	3.55	3.55
	M.	3.62	3.63	3.63	3.63	3.63	3.63
London 1 naelsterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
	M.	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35
Berliin 100 s. riigim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	140.15	140.30	140.15	139.95	139.50	139.35
	M.	142.—	142.15	142.—	141.80	141.35	141.20
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
	M.	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
	M.	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60
Kopenh. 100 daani kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
	M.	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
	M.	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	23.50	23.50	23.50	23.50	23.50	23.45
	M.	23.80	23.80	23.80	23.80	23.80	23.75
Amsterd. 100 floriini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	241.25	241.65	241.50	241.35	241.20	241.20
	M.	244.25	244.65	244.50	244.35	244.20	244.20
Riia 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	114.75	114.85	114.90	114.75	114.75	114.75
	M.	117.—	117.10	117.15	117.—	117.—	117.—
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	115.75	115.85	115.90	115.75	115.75	115.75
	M.	117.25	117.35	117.40	117.25	117.25	117.25
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	83.10	83.35	83.30	83.20	83.25	83.25
	M.	84.30	84.55	84.50	84.40	84.45	84.45
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	30.20	30.25	30.25	30.20	30.20	30.30
	M.	30.70	30.75	30.75	30.70	30.70	30.80
Praha 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	14.80	14.80	14.80	14.80	14.80	14.80
	M.	15.10	15.10	15.10	15.10	15.10	15.10
Viin 100 austr. sh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	66.55	66.60	66.60	66.55	66.55	66.50
	M.	67.95	68.—	68.—	67.95	67.95	67.90
Budapest 100 pengot	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	67.25	67.25	67.25	67.25	67.25	67.25
	M.	68.25	68.25	68.25	68.25	68.25	68.25
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	59.20	59.25	59.25	59.20	59.20	59.15
	M.	60.10	60.15	60.15	60.10	60.10	60.05
Moskva 100 rubla (tšekk)	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—
Danzig 100 guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	115.75	115.85	115.90	115.75	115.75	115.75
	M.	117.25	117.35	117.40	117.25	117.25	117.25